

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПРАКТИЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ
ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

27-28 лютого 2022 року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ПРАКТИЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ
ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

27-28 лютого 2022 року

**Львів
2022**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 27-28 лютого 2022 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2022. – 57 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноти та цілісності яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

МЕДИЧНІ НАУКИ	5
<i>Трохимчук О.Ю.</i> ОСНОВНІ ПЕРІОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ІНСУЛЬТУ	5
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ	8
<i>Берестецька Н.І.</i> ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	8
<i>Коноз О.Б.</i> ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В СТРУКТУРІ ЗАГАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ	10
<i>Корнійчук Н.В.</i> ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ПРИ ЗМІНІ ПУСКУ АСИНХРОННОГО ЕЛЕКТРОДВИГУНА У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «ЕЛЕКТРОМОНТЕР З РЕМОНТУ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕЛЕКТРОУСТАТКУВАННЯ»	14
<i>Тарасова С.П.</i> ІНТЕРАКТИВНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	17
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ	19
<i>Садикіна А.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З НЕМОВЛИНЕВИМИ ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	19
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ.....	22
<i>Вуйко О.М.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	22
<i>Лисенко О.С., Осипова Л.С.</i> ВПЛИВ ПОЛЬОВОЇ СХОЖОСТІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ НА УРОЖАЙ	27

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ.....30

Чалкова І.Ю. БІДНІСТЬ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РОЗВИТКУ 30

ТЕХНІЧНІ НАУКИ.....33

Бондаренко М.С., Кулик В.В., Дяченко С.І. НОВА КАРОТАЖНА АПАРАТУРА ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ІНЖЕНЕРНО-ГЕОФІЗИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ҐРУНТІВ..... 33

Krasnoshapka D.V, Siryk S.F. HETEROGENEOUS COMPUTER NETWORKS SIMULATION IN CISCO PACKET TRACER ENVIRONMENT 37

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ41

Вахдаті-Маишадіян, Вахіде; Моллаахмаді-Дехагі, Амірреза СПЕЦИФИКА ПЕРЕВОДА РУССКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ НА ПЕРСИДСКИЙ ЯЗЫК. 41

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ.....46

Курбанова Аїда Набі кизи ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ САМОТНОСТІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ..... 46

ЮРИДИЧНІ НАУКИ.....51

Онишкевич І.А. ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКОМУ ЗНИКНЕННЮ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД..... 51

Попова Т.В., Корогод С.В. ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ РОЗБОЮ 54

МЕДИЧНІ НАУКИ

Трохимчук О.Ю.

*аспірантка 1-го року, медичний факультет,
ВНУ ім. Лесі Українки, м. Луцьк*

ОСНОВНІ ПЕРІОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ІНСУЛЬТУ

Судинні захворювання головного мозку, зокрема гостре порушення мозкового кровообігу, займають одне із перших місць та є основною медико-соціальною проблемою. З кожним роком рівень інвалідизації після перенесеного гострого порушення мозкового кровообігу, особливо ішемічного типу, стрімко зростає [4].

За статистичними даними Україна посідає одне із перших місць у Європі за показниками захворюваності на гострі порушення мозкового кровообігу, і як наслідок, смерті від даної патології. За даними ВООЗ щороку, судинні захворювання мозку є причиною смертності 7,6 млн. осіб. Близько 6 млн. осіб залишаються зі стійкими функціональними обмеженнями життєдіяльності, що займає третє місце серед структури загальної інвалідизації. Найчастіше в основі інвалідизації є рухові та когнітивні порушення.

Основною метою процесу відновлення після перенесеного інсульту є досягнення побутової незалежності пацієнта, що визначає провідну роль рухової реабілітації у відновному періоді. Важливо враховувати коморбідність у пацієнтів [1], та ризик виникнення після інсультних когнітивних розладів або загострення раніше існуючого когнітивного дефіциту, що суттєво ускладнюють процес відновлення. У зв'язку з цим виявлення когнітивних розладів, їх профілактика та лікування розглядаються як необхідні складові компоненти у менеджменті пацієнтів, що перенесли інсульт. Розпочинати фізичну терапію після перенесеного інсульту потрібно одразу після стабілізації стану пацієнта, вчасно розпочате відновлення полегшує роботу фізичного терапевта на пізніших етапах відновлення. Важливо поруч з відновленням рухових функцій достатньо уваги приділяти відновленню когнітивних порушень: мови, пам'яті і праксису [3].

В реабілітаційному відновленні після перенесеного інсульту виділяють основні періоди [2]: найгостріший період – перші 7 днів; гострий період – до 21 дня; ранній відновний період – до 6 міс; пізній відновний період – до 2 років; резидуальний період – більше 2 років після перенесеного гострого порушення мозкового кровообігу.

Протягом всього періоду відновлення після перенесеного інсульту, працює мультидисциплінарна команда, яка включає фахівців для кращого результату реабілітації [6]: фізичного терапевта, який забезпечує відновлення рухових функцій; ерготерапевта, котрий забезпечує відновлення функцій кисті; логопеда, який відновлює функції мови і ковтання; медичного психолога, що слідкує за психологічним станом пацієнта і не допускає стану депресії.

Найважливіший період щодо збереження життя та попередження функціональних порушень – перші 7 днів від початку захворювання - найгостріша фаза. Саме в цей період найважливішим рішенням є - правильно організувати програму реабілітації із застосуванням засобів фізичної терапії [5]. У даному періоді хворий знаходиться в палаті інтенсивної терапії. Основним завданням у даному періоді є збереження життя хворого та контроль важливих функцій організму, таких як ковтання, стабільний артеріальний тиск, самостійне дихання без допоміжних засобів, свідомість. Основним у гострому періоді є попередження розвитку патологічних станів і ускладнень, вироблення активних рухів, корекція порушення функцій ковтання, початок роботи з відновлення мови, поступове психологічне відновлення. Також відновлювальне лікування після інсульту, яке продовжується в гострому періоді включає медикаментозне лікування і надання пацієнту повного спокою. В гострому періоді інсульту з метою фізичного відновлення рухових функцій використовують лікування положенням, пасивні і активні рухи, дихальну гімнастику, вправи на релаксацію м'язів, вправи на збереження й збільшення амплітуди обсягу рухів у суглобах, вправи для покращення координаційних можливостей.

Завданнями раннього відновного періоду є попередити повторний інсульт та максимально відновлювати рухові порушення. Темп відновлення пацієнтів у цьому періоді найшвидший та максимально ефективна в цей час інтенсивна рухова реабілітація. Найбільшу увагу приділяють відновленням рухів у кінцівках, які уражені. Крім цього, продовжується робота з когнітивними порушеннями: відновленням мови, читання, мислення, емоційно-вольової сфери. У ранньому відновному періоді поступово додаються активні рухи спочатку здоровою, а потім

ураженою кінцівкою. Вони проводяться як раніше виконувалися пасивні вправи, лише з допомогою фізичного терапевта, або з полегшеними умовами.

Основним завданням пізнього відновного періоду є :профілактика виникнення повторного інсульту та відновлення втрачених функцій, а саме моторних функцій та побутових навичок. На даному етапі реабілітації важливим є закріпити позитивні зміни після проведеної раніше реабілітації, ліквідувати наслідки хвороби, попередити повторні випадки інсульту, підвищити психічну і фізичну активність пацієнта, його адаптаційні можливості організму до побутового самообслуговування і суспільного життя. Для виконання цих завдань використовуються кліматотерапія, дієтологія, кінезіотерапія, масаж, різні фізичні фактори, психотерапія, крім цього додатково включають заняття з спеціалістами: логопедом і психологом.

У період залишкових явищ продовжується профілактика повторного випадку гострого порушення мозкового кровообігу та повне відновлення фізичного та психічного стану хворого. Чим раніше ми розпочнемо відновлення фізичного та психічного стану, когнітивних розладів, тим кращих результатів ми досягнемо в останньому періоді.

Список використаних джерел

1. Андрійчук О. Я., Ульяницька Н. Я., Якобсон О. О., Грейда Н. Б., Майструк М. І. Вплив фізичної терапії на якість життя пацієнтів з коморбідними станами. *Art of Medicine*. 2021. No 2. С. 7–14.
2. Кадыков А. С., Черникова Л. А., Шахпаронова Н. В. Реабилитация после инсульта. *Атмосфера. Нервные болезни*. 2014. No 1. С. 21–23.
3. Лисенюк В. П. Сучасні стандарти та критерії в галузі реабілітаційної медицини: навч. посіб. К.: Наука, 2018. 70 с.
4. Причини інсульту. Офіційний популярний ресурс Української асоціації боротьби з інсультом : веб-сайт. URL: http://insult.net.ua/index.php?page=lechenie-insulta&hl=ua_UA
5. Шевага В. М., Паснок А. В., Задорожна Б. М. Неврологія. Київ: Медицина, 2016. 656 с.
6. Roth E., Harvey R., Braddom R. Rehabilitation of stroke syndromes. *Physical medicine and rehabilitation* / Ed. by: R. Praddom. NY: W.B. Saunders Company, 2015. 1124 p.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Берестецька Н.І.

Вчитель української мови та літератури

Загальноосвітня школа І-ІІІ ст. с.Озерної

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Пріоритетним завданням нової української школи є всебічний розвиток здобувачів, зокрема творчих здібностей особистості. Основним завданням вчителя є допомога учневі знайти себе в житті; пробудити та розвинути творче зернятко, яке є в кожному [4].

Інтерактивні технології (ІТ) можна представити як різновид активних методів навчання. Суть інтерактивних технологій полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх, хто навчається.

Розвивати творчі здібності можна по-різному. Окремі здобувачі (обдаровані) переважно самостійно тренують свої задатки, щоб розвинути їх у здібності, і удосконалюють свої здібності, щоб вони стали творчими. Але для розвитку творчих здібностей здобувачів важливою є саме роль учителя [2].

Завдання педагога – управляти процесами творчого пошуку, йдучи від простого до складного: створювати ситуації, що сприяють творчій активності та спрямованості здобувача освіти, розвивати його уяву, асоціативне мислення, здатність розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складніші творчі завдання.

Найефективнішим засобом досягнення мети є інноваційні технології навчання. Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань, активне функціонування інтелектуальних і вольових сфер, сприяє розвитку творчої особистості.

Значною мірою цього можна досягти, використовуючи сучасні інноваційні технології, зокрема технології інтерактивного навчання, перетворюючи традиційний урок в інтерактивний [1].

Суть інтерактивного навчання у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх здобувачів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), у якому усі учасники є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання ролевих ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером учнівського колективу [2].

Інтерактивна взаємодія виключає як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так і однієї думки над іншою. Під час інтерактивного навчання здобувачі опановують вміння бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення [4].

Використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури найбільш повно забезпечує комфортні, безконфліктні й сприятливі умови розвитку учнів, всебічно реалізує їх природний потенціал, виховує особистість, здатну до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення. За допомогою інтерактивних вправ можна глибше осмислити актуальні явища громадського, культурного, міжнародного життя, навчитися поважати власну думку, зрозуміти, що не завжди те, що висловлює більшість, є істиною.

Отже, інтерактивне навчання є однією з найбільш гнучких форм включення кожного здобувача в роботу, забезпечує перехід від простих до складних завдань, вчить використовувати не готові знання, а здобувати їх із власного досвіду, що веде до розвитку мислення – творчого і діалектичного.

Література

1. Адамова А. Інтерактивні форми роботи на уроках української мови та літератури // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2007. – № 33. – С. 8-10.
2. Донченко Т. До проблеми методів навчання української мови // Українська мова і література в школі. – 2005. – № 7. – С. 2-4.
3. Козіна К. Інноваційні технології на уроках словесності // Вивчаємо мову та літературу. – 2006. – № 27. – С. 3-7.
4. Цінько С. та ін. Інноваційні методи в навчанні рідної мови // Українська мова і література в школі. – 2007. – № 2. – С. 9-12

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В СТРУКТУРІ ЗАГАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ

На сьогодні, Україною ратифіковано міжнародні правові документи щодо прав і освіти осіб з особливими освітніми потребами – це і Конвенція про права дитини(1989), Стандартні правила ООН щодо забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю(1993), Саламанська декларація(1994), Конвенція ООН про права інвалідів (2006), резолюція 48 сесії ЮНЕСКО «Інклюзивна освіта: шлях у майбутнє», МКФ-ДП(2018) та ін. Вони формують ключові базові стандарти щодо здобуття освіти з особливими освітніми потребами.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, ґрунтована на принципі забезпечення основного права на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу. Тобто інклюзивну освіту ми розглядаємо як навчання дітей з ООП, яке забезпечене додатками: адаптованою або модифікованою програмою, психолого-педагогічним супроводом, індивідуальним навчальним планом(ІНП), індивідуальною програмою розвитку(ІПР), корекційно-розвитковими заняттями та заняттями з іншими фахівцями. А така організація процесу безумовно перетворює освітній процес на організований інклюзивний освітній простір та інклюзивне середовище, яке повинні організувати заклади освіти разом із засновником, іншими джерелами фінансування. Спеціальні класи не вважаються інклюзивними, тому що навчання проходить у відокремленому класі, але це є проміжною ланкою, адже з 5-го класу діти переходять на інклюзію.

Тому інклюзивну систему освіти ми розглядаємо в системі загальної освіти усіх ланок та наведемо чинні нормативно-правові документи, порядки організації інклюзивного навчання в них. Зазначимо, на сьогодні з 1.01.2022 вступила в дію постанова КМУ від 15.09.2021 року №957 про «Порядок організації навчання в закладах загальної освіти», в якому зазначається диференційований підхід до

визначення одного з п'яти рівнів підтримки разом з ІРЦ за оцінкою потреб особи з ООП або в школі зібранням КПСС, або в ІРЦ.

Інклюзивними дошкільними закладами освіти не вважаються, за законодавством, дитячі будинки; будинки дитини та ін. За рішенням колегії МОН, молоді та спорту країни від 1.03.2013 №2/3-2 внесено пропозицію щодо створення інклюзивних груп в дошкільних закладах. Всі ДОЗ можуть створювати інклюзивні групи за наказом МОН від 23.07.2013 №1034 (на період до 2015 року). Тому потребують зміни регіональні програми розвитку освіти щодо запровадження інклюзивного навчання та налагодження співпраці з навчально-реабілітаційними центрами, спеціальними школами-інтернатами, забезпечення доступності. Законом «Про внесення змін до деяких законів» від 5.06.2014р. №1324-VII « в складі дошкільних навчальних закладів можуть створюватися спеціальні та інклюзивні групи для виховання і навчання дітей з ООП, мають враховуватися особливі освітні потреби відповідно до принципів інклюзивної освіти». Новою постановою **№530 КМУ «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання в дошкільних закладах»** від 10 квітня 2019 року, а за змінами 28.07.21 інклюзивні групи утворюються в обов'язковому порядку і забезпечуються асистентом вихователя, визначаються рівні підтримки в дошкільних закладах (крім вище зазначених) за висновком ІРЦ і копією реабілітаційної програми, медичним висновком, посвідченням особи, що отримує соціальну допомогу, створюється інклюзивне освітнє середовище.

Розглянемо інклюзивне навчання в вищих навчальних закладах та професійних(професійно-технічних), фахових закладах. Структура **вищих навчальних закладів:** заклади I-II рівнів акредитації: технічні, педагогічні, медичні - коледжі, ліцеї; III-IV рівнів – інститути, академії, університети. Нові заклади – інститути (при університетах) та коледжі – при університетах.

Затверджений порядок організації інклюзивного навчання в професійних (професійно-технічних) КМУ від 10.07.19 № 636 учнів з ООП, яким не протипоказане навчання за обраною спеціальністю визначає порядок створення інклюзивної групи та забезпечення психолого-педагогічним супроводом (КППС-адміністрація, викладачі, майстри, асистенти майстра виробничого навчання, асистент викладача, керівник гуртка, керівник гуртожитку, коменданти, лікар, медсестра, створення індивідуального навчального плану), створення освітньої

програми, інклюзивного освітнього середовища за висновком ІРЦ, заявою батьків та індивідуальною програмою реабілітації.

Порядок організації інклюзивного навчання в закладах передвищої фахової освіти (коледжах) – постанова КМУ №1321 від 15 грудня 2021 року визначає право на якісну освіту та створення інклюзивного освітнього середовища, забезпечення допоміжними засобами за переліком (2020), підручниками особу з ООП та викладачів, створюється спеціальний підрозділ навчально-реабілітаційного супроводу або КППС та ін.) за очною, заочною, дуальною формою навчання. Прийом здійснюється на конкурсній основі. Кількість визначає керівник, це 50% від чисельності групи. Можуть мати корекційно-розвитковий складник за висновком ІРЦ або програмою реабілітації, потребує або ні ІНП.

У ВНЗ інклюзивна освіта регламентується затвердженою постановою КМУ від 10 липня 2019р. №635(зі змінами 2021 р.) **«Про затвердження порядку організації навчання у закладах вищої освіти»**, яким створюється інклюзивна група з одним або декількома здобувачами особами з ООП, відповідно до реабілітаційної програми(за наявності) та висновку про комплексну оцінку в ІРЦ(за наявності), передбачається створення індивідуального плану, інклюзивного освітнього середовища, застосування принципів універсального дизайну, забезпечення необхідними засобами корекції, навчально-методичними матеріалами, інформаційно-комунікаційними технологіями, розумного пристосування тощо. Гранична чисельність виходить з навчально-пізнавальної діяльності, спеціальності, пристосування аудиторій. Може створюватись група психолого-педагогічного супроводу або спеціальний навчально-реабілітаційний підрозділ, до якого входять викладачі та адміністрація. Психолого-педагогічний супровід складається з навчально-організаційного, психолого-педагогічного(психолого-андрагонічного), соціального супроводу (влаштування в гуртожиток, отримання технічних засобів реабілітації, організації волонтерської допомоги, тощо). Можуть обладнуватися ресурсні кімнати для консультацій з психологами, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування, зали для занять з лікувальної фізкультури. Супровід можуть здійснювати і батьки, соціальні працівники, волонтери. Наведемо приклади інклюзивних університетів: Львівський у-т ім. І. Франка у 2019 р. затвердив порядок супроводу (особам з інвалідністю) та Київський у-т ім. Б. Грінченка (навчають студентів з порушенням слуху), відповідно до порядку створено навчально-реабілітаційний підрозділ (консультаційний центр).

Розглянемо заклади позашкільної освіти - це будинки та палаци дитячої творчості, школи мистецтв. У них постановою №779 від 21 серпня 2019 року затверджується **«Порядок організації інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти»** (зі змінами наказом №765 від 21.07.21). Керівник створює інклюзивну клас/групу за заявою повнолітньої особи або батьків, додається копія висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку ІРЦ або реабілітаційної програми. Визначає фахівців і закріплює наказом, хто створює програму. Педагогічні працівники розробляють ІПР згідно додатку.

Переконуємось, порядки організації інклюзивного навчання затверджені в різній послідовності, але важливість інклюзивного підходу регламентовано КМУ у кожній структурній ланці за принципами особисто-орієнтованого, індивідуального підходу, міждисциплінарного, командного, принципом підтримки самостійності дитини, принципом активного включення в освітній процес всіх його учасників, принципом варіативності в організації процесів навчання і виховання. Обов'язковим є організація команди супроводу, складання ІПР, забезпечення якісної освіти та організацію інклюзивного навчання. Безумовно є проблеми з кадровим забезпеченням, з системним проведенням корекційно-розвиткових занять. Інклюзивна освіта посіла місце в усіх ланках освіти і продовжує розвиватись. Перспективами розвитку вважаємо популяризацію успішного досвіду, практик, стратегій і технологій супроводу, інноваційних методик.

Література:

1. Закон «Про внесення змін до деяких законів» від 5.06.2014р. №1324-VII.
2. Наказ МОН від 23.07.2013 №1034 «Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх закладах на період до 2015 року».
3. Постанова КМУ від 15.08.2011 №872 «Про порядок організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх школах».
4. Постанова КМУ від 10.04.2019 №530 «Про порядок організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти».
5. Постанова КМУ від 10.07.2019 №636 «Про порядок організації інклюзивного навчання в закладах професійної(професійно-технічної) освіти».
6. Постанова КМУ від 10 липня 2019р. №635 «Про затвердження порядку організації навчання у закладах вищої освіти».

7.Постанова КМУ від 21.08.2019 №779 «Про порядок організації інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти».

8.Постанова КМУ від 15 вересня 2021 року №957 про «Порядок організації навчання в закладах загальної освіти».

9.Постанова КМУ від 15.12.2021 №1321 «Про порядок організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти».

Корнійчук Н.В.

Рівненський професійний ліцей

ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ПРИ ЗМІНІ ПУСКУ АСИНХРОННОГО ЕЛЕКТРОДВИГУНА У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «ЕЛЕКТРОМОНТЕР З РЕМОНТУ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕЛЕКТРОУСТАТКУВАННЯ»

Економічна складова у підготовці кваліфікованих робітників з професії Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування являє собою спосіб не тільки виховання творчого відношення до виконання завдань, а й ощадливого ставлення до використання електротехнічних матеріалів.

Ринкова економіка розвивається швидкими темпами, використовується все більше ресурсів. В сучасних умовах підготовки робітничих професій, зокрема електромонтерів, постало питання оптимального і заощадливого використання ресурсів і електрообладнання.

На прикладі двох схем пуску електродвигуна за допомогою реверсивного магнітного пускача можемо це прослідкувати.

На уроках з предмету «Спецтехнологія» вивчаються електромонтажні схеми та їх підключення різними способами, і відповідно, це веде за собою використання певного обсягу затратних енергоресурсів. В даному випадку - це «Електрична схема реверсивного керування електродвигуном по семипровідній системі управління з кнопочної станції». Роздатковий матеріал, монтажні електросхеми були зроблені

саме по цій схемі. Переглянувши літературу, зрозуміло, що ці схеми пропонують В.О. Поляков, Б.В. Тетлінг. (Рис.1)

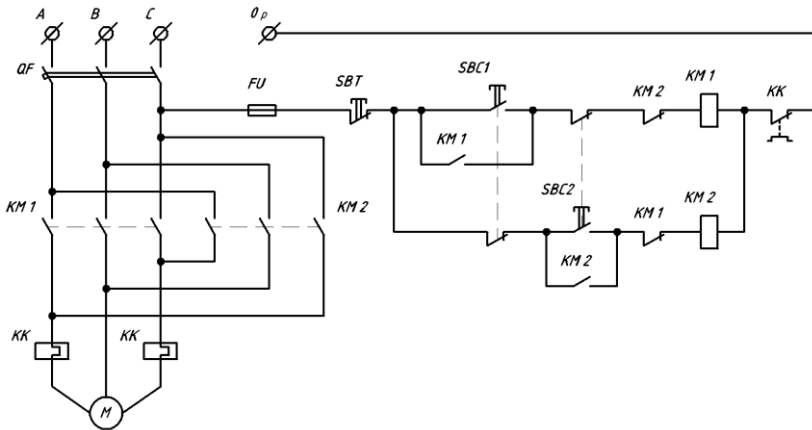

Рис. 1 Електрична схема реверсивного керування електродвигуном по семипровідній системі управління

Справа в тому, що дана схема передбачає завідома майже удвічі збільшення витрат електропроводників, що зовсім нерационально. Та це ще не всі недоліки. Якщо, наприклад, включений кнопкою SB2 магнітний пускач KM1, двигун обертається в одну сторону набравши свої номінальні оберти. При необережному або навмисному натисканні на кнопку SB3 двигун раптово починає обертатися в іншу сторону. Відомо, що при запуску двигуна із стану спокою пусковий струм збільшується від номінального у 4-7 разів, в залежності від типу, потужності, номінальних обертів та конструкції ротора електродвигуна. При різкому зміні обертів з однієї сторони в іншу, пусковий струм збільшується у десятки разів, а це призводить до різкого перенавантаження лінії, яке може вивести силову лінію з ладу, адже вона розрахована на номінальну потужність. Не витримують і такого перенавантаження електродвигуни, особливо нових серій, АМУ та АІР. Можливо, користування цією схемою років 50 назад, було допустимим, бо все розраховувалося з великим запасом, зараз же це зовсім недоцільно і навіть небезпечно.

Я навчаю учнів згідно існуючої схеми (Рис. 2) Схема видумана не мною, а вже давно. Вона простіша у складанні: на кнопки управління іде лише 4 проводи замість 7, що майже удвічі економить матеріали. Для запуску електродвигуна в одну сторону необхідно натиснути на кнопку SB2. Цим ми подолаємо напругу на

котушку магнітного пускача КМ1, який силовими контактами КМ1 підключає електродвигун до мережі і двигун починає обертатись. Крім того, нормально відкритими контактами КМ1 він ставить котушку пускача на блокування; у той же час розмикаються його нормально замкнені контакти, що знаходяться у колі магнітного пускача КМ2, які не дають можливості включити двигун, щоб той обертався в іншу сторону.

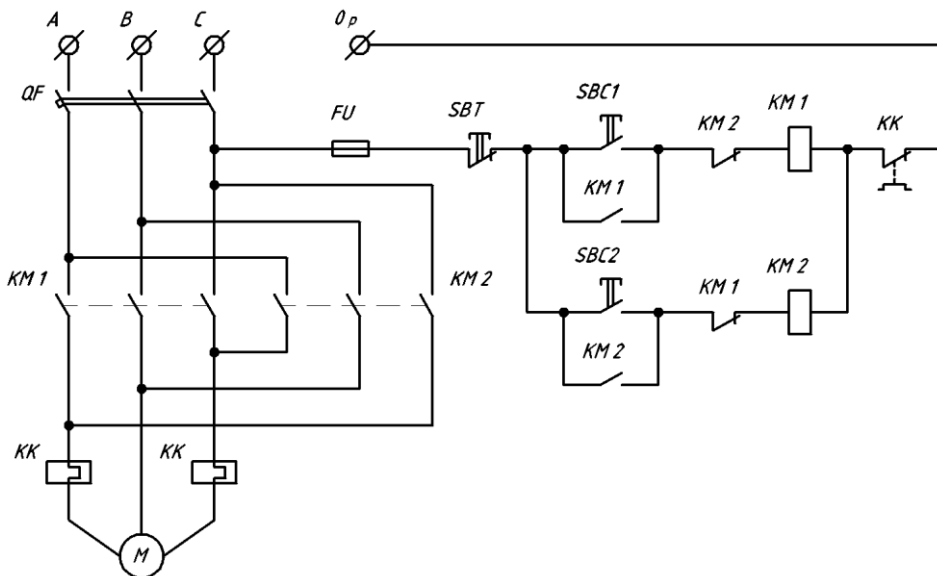

Рис. 2. Електрична схема реверсивного керування електродвигуном по чотирипровідній системі управління.

Для запуску двигуна в іншу сторону необхідно натиснути на кнопку SB1, яка відключає магнітний пускач КМ1. Двигун зупиняється і лише при натисканні на кнопку SB3 він починає обертатися у протилежну сторону. При цьому своїми нормально відкритими блок контактами він стає на самоблокування, що робить неможливим включення магнітного пускача КМ1.

Таким чином, дана схема простіша, економніша, безпечніша, бо не перевищує пусковий струм, який залишається у межах норми.

Окрім того, навчання доцільніше проводити за допомогою розгорнутих принципових електросхем, а не монтажних. Монтажні електросхеми не дають учням уявити про функціональну дію того чи іншого елементу схеми, вони

призводять лише до необхідності запам'ятовування який дріт куди під'єднати, що звичайно і важко і непотрібно. Принципові схеми змушують учня критично мислити, навчають читати схеми. Дана методика значно покращує знання учнів, дає можливості імпровізувати, вводячи нові елементи у схему управління, значно скорочує час на освоєння матеріалу, дає основу для підготовки і засвоєння наступної теми.

Тарасова С.П.,

*викладач кафедри іноземних мов
підготовчого відділення для іноземних громадян
Харківської державної академії культури*

ІНТЕРАКТИВНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Розвиток українського суспільства вивів освіту в Україні на новий рівень. Сьогодні удосконалюються та постійно оновлюються методи викладання. Це актуально і для вищої школи, і для викладання дисципліни «Українська мова як іноземна». Українська вища школа накопичила великий досвід у викладанні цієї дисципліни. Сьогодні викладачі приділяють велику увагу інноваційним методам навчання, оскільки вони допомагають студентам краще вивчити мову та закріплюють інтерес у студентів до навчання української мови. «Інтерактивне навчання (від анг. Inter-взаємний, act-діяти), за визначенням Л. Пироженко,- це спеціальна форма організації навчальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету- створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень/студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність» [7]. Але лише тільки поєднавши традиційну та нову (інноваційну) методику викладання, на мій погляд, можна досягти високих результатів у викладанні української мови як іноземної. І я, як викладач, згодна з висловом Л. Пироженко щодо визначення інтерактивного навчання, тому що вже кілька років працюю з іноземними студентами і бачу це на практиці.

Ціль дослідження: дослідити інтерактивні, інноваційні та традиційні методи у викладанні української мови як іноземної, які сприяють успішному вивченню студентами мови.

Методи дослідження: 1) інтерактивні технології навчання;

2) основні групи розвивальних вправ;

3) традиційна методика викладання;

4) метод проєктування.

Інтерактивні технології навчання покращують мовленнєвий рівень іноземних студентів. Дослідники О. Пометун та Л. Пироженко у своїй праці, присвяченій використанню інтерактивних технологій навчання, запропонували групи розвивальних вправ: колективно-групові, кооперативні, ситуативне моделювання, дискусія. За допомогою методу проєктування можна запропонувати іноземним студентам роботу над різними цікавими проєктами: запис екскурсії на відео, анкетування на різні теми, розмовну-побутову тематику.

Висновки: 1) Лише поєднавши традиційні та інноваційні методи викладання української мови як іноземної, можна отримати гарний результат; 2) комунікативна методика дає можливість при вивченні української мови як іноземної з нуля сформувати базову комунікативну компетенцію; 3) застосування інноваційних підходів покращує навчальний процес та допомагає студентам засвоїти навчальний матеріал, підвищує інтерес до вивчення української мови і культури, створює кращі мови для співпраці між викладачем і студентами; 4) сфера інновації в освітній діяльності має гарні перспективи.

Література:

Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Науково-методичний посібник. Київ: А.С.К., 2004.- 192 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Садикіна А. С.

*магістрантка кафедри освіти та управління навчальним закладом
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З НЕМОВЛИНЕВИМИ ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Як зазначає відомий невролог Г. Г. Шинько «в останні роки значно збільшився відсоток дітей, які мають вади мовлення різного ступеня»[5, с.105]. В зв'язку з цим на думку дослідника у фахівців чия діяльність тісно пов'язана з дітьми в тому числі у професійних психологів з'явилася необхідність пошуку інструментів за допомогою яких, вони зможуть адаптувати свою роботу під потреби дітей з порушеннями мовлення. Особливу увагу на думку І. В. Ковальова «фахівцям слід приділяти, вивченою та винаходженню способів, методів та інструментів за допомогою яких, фахівці зможуть побудувати процес психокорекційної роботи з немовлиневими дітьми, адже саме ця категорія дітей більше за інших потребує допомоги професійного психолога»[2, с.147].

Перше на що слід звернути увагу фахівцю в процесі роботи з немовлиневою дитиною старшого дошкільного віку є структура психокорекційного заняття. Адже, як зазначає американський нейропсихолог Б. Гейдж «чітка та стала структура заняття допомагає дитині швидше та легше адаптуватися до процесу корекції, що автоматично підвищує рівень його результативності»[1, с. 588].

Б. Гейдж умовно виділяє чотири частини з яких на його думку повинне складатися психокорекційне заняття з немовленевою дитиною старшого дошкільного віку. Перша частина - це ритуал привітання. Суть даного ритуалу полягає в тому, що, «перед тим, як почати займатися дитина і психолог разом виконують якусь нескладну дію і тільки після цього починають заняття»[1, с. 601]. Головним завданням, ритуалу привітання є формування довіри між психологом та дитиною. У другій частині заняття дитину просять виконати декілька різних комплексів дихальних вправ. За допомогою цих вправ

фахівець активує головний мозок дитини та підготовлює його до навантаження. Третя – основна частина заняття, як зазначає Б. Гейдж має складатися з вправ, які сприятимуть розвитку навичків саморегуляцій, та самоконтролю у дитини, а також мотивуватимуть її до мовленевої діяльності. І остання четверта частина психокорекційного заняття з немовлиневою дитиною старшого дошкільного віку має бути спрямована на максимальне розслаблення дитини та зняття надмірного навантаження з її нервової системи [1].

Таким чином, як вважає Б. Гейдж «запропонована нами модель психокорекційного заняття з немовлиневою дитиною зробить роботу психолога більш полі орієнтованою та ефективною, адже вона сприятиме не тільки подоланню психологічних труднощів, які заважають адекватному розвитку мовленевої діяльності у дитини, а і стимулюватиме процес дозрівання анатомічних структур головного мозку, які відповідають за здатність дитини до повеневої діяльності, що автоматично підвищує результативність усього реабілітаційного процесу» [1, с. 631].

Окрім, чіткої та сталої структури, яку повинне мати психокорекційне заняття з немовлиневою дитиною, велике значення мають ті емоцій, які відчуває дитина в ході психокорекційної роботи. Як зазначає відомий психолог М. Є. Літбак «чим різноманітнішим буде спектр емоцій, які відчує дитина під час психокорекційного заняття тим більшого ефекту вдасться досягти фахівцю» [3, с. 34]. Такий тісний взаємозв'язок між ефективністю роботи фахівця та емоційним станом дитини науковець пояснює тим, що «емоція є єдиним способом для мозку немовлиневої дитини «здобути» енергію, для подальшого гармонійного розвитку» [3, с. 45].

Якщо з якихось причин дитині недостатньо тих емоцій, які вона відчуває її мозок втрачає здатність генерувати, закріплювати та зберігати нові нейронні зв'язки адже немає для цього необхідної кількості енергії. Тому, одним з основних завдань психолога в процесі роботи з немовлиневою дитиною є надати дитині можливість побувати в різних емоційних станах та відчути багатий спектр емоцій. Адже, завдяки енергії, яку отримала дитина під час проживання різних емоційних станів в її мозку «запуститься» процес дозрівання всіх його анатомічних структур в тому числі і тих, які відповідають за здатність дитини до мовленевої діяльності, що в свою чергу значно зменшить клінічні прояви порушення мовлення у дитини [3].

Обов'язковою частиною будь-якої психокорекційної роботи з немовлиневими дітьми старшого дошкільного віку є навчання дитини способам альтернативної комунікації. Адже, як зазначає швейцарський психоаналітик Н. Шварц-Салант

«недостатньо допомогти дозріти анатомічним структурам мозку дитини, треба ще адаптувати саму дитину до умов навколишнього середовища» [4, с. 25]. Саме тому, основним завданням психокорекційної роботи з немовлиневими дітьми старшого дошкільного віку Н. Шварц-Салант вважає, створення альтернативного комунікаційного середовища, в якому дитина зможе знайти або винайти свій унікальний та неповторний спосіб комунікацій з оточуючим світом.

Досягти цієї мети, на думку Н. Шварц-Саланта, фахівець зможе якщо «в структурі психокорекційного заняття у дитини буде виникати необхідність вивчення та засвоєння нових досі невідомих їй символічних систем, які допоможуть їй виражати свої потреби та спілкуватися з людьми не користуючись мовою»[4, с.31].

Яскравим прикладом такої альтернативної комунікації на думку науковця можуть виступати мова жестів та система альтернативної комунікації «PECS». В основі цих комунікаційних систем лежить графічне зображення потреби, що значно полегшує процес комунікації немовлиневої дитини з іншими людьми, адже не потребує від оточуючих якихось специфічних знань [4].

Таким чином, навчивши дитину під час психокорекційних занять користуватися будь-якою альтернативною системою комунікації фахівець на думку Н. Шварц-Саланта виконає одразу дві складні задачі, які стоять перед психокорекційною роботою з немовлиневими дітьми старшого дошкільного віку: мотивує дитину до подальшого розвитку та сприяє її активній соціалізації [4].

Отже, зробивши теоретичний аналіз підходів до психокорекційної роботи з немовлиневими дітьми, які існують на даний час в психології можемо сказати, що психокорекційна робота з немовлиневими дітьми має такі особливості: чітка та стала структура психокорекційних занять; орієнтованість на розвиток у дитини емоційного інтелекту; та навчання дитини альтернативним способам комунікації за допомогою, яких вони зможуть спілкуватися з іншими людьми не користуючись мовою.

Література:

1. Гейдж Б. Мозг. Познание. Разум. Введение в нейронауки / Б. Гейдж. – М: Теревинфа, 2020. – 1005 с.
2. Коволёв И. В. Детская неврология / И. В. Ковольов. – М: Медицина, 2019. – 355 с.
3. Литвак М. Е. Неврозы: клиника профилактика и лечение / М. Е. Литвак. – М: Феникс, 2017. – 444 с.
4. Шварц- Салант Н. Пограничная личность. Видение и исцеление / Н. Шварц- Салант. – М: Ганга, 2015. – 304 с.
5. Шинько Г. Г. Детская неврология / Г. Г. Шинько. – М: Медицина, 2018. – 500 с.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Вуйко Олександр Михайлович

аспірант кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії

Вінницький національний аграрний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Горох – високоврожайна зернобобова культура. Походить з країн Середземномор'я. Відомий з глибокої давнини. Дослідження підтверджують, що в Європі його вирощували приблизно за 2000 років до н. е.

Горох в Україні є переважно експортно-орієнтованою культурою, оскільки левова частка врожаю постачається на зовнішні ринки, в той час як внутрішнє споживання, як і в інших сегментах, знаходиться в стагнації. Тривалий час ринок гороху в Україні лобювався і стрімко набирив обертів, спонукаючи аграріїв робити ставки на нього, тим більше що культура є досить рентабельною і добре себе зарекомендувала в сівозміні. Однак в останні роки відмічається порівняно невисокі темпи росту урожайності і низький рівень стабільності продуктивності ценозів зернобобових культур. Якщо у 1992 році посівна площа гороху в Україні перевищувала мільйон гектарів, то в 2020 році не було засіяно навіть половини від цього показника.

В даний момент найбільші площі гороху знаходяться на території Росії і становлять 13-32% (від площі посівів у світі), також відмітимо й інші країни, які є основними експортерами в світі: Україна (8-16%), у Китай (6-12%) і Індія (7-13%). Велика кількість гороху вирощується також у Франції, Угорщині, Румунії, Данії, Канаді і США [24].

На сьогоднішній день вирощування гороху в Україні має великий потенціал, однак він є переважно експортно-орієнтованою культурою і основна частка врожаю постачається на зовнішні ринки, з цього виходить, що головним каталізатором розвитку бобової галузі в Україні є зовнішній ринок збуту.

Основними імпортерами гороху з України є країни Європейського Союзу, Азії та Африки [25,26].

Експорт гороху відіграє ключову роль у формуванні посівних площ так. Протягом останніх 4-х років горох в Україні здає свої позиції: посівні площі скорочуються, обсяги виробництва падають, а експорт знижується.

За підсумками 2020 року, у значних обсягах горох з України імпортували лише в 4 країни: 41 тис. – Італія, 28 тис. т – Туреччина, 16 тис. т – Пакистан, та 15 тис. т – Джибуті [27,28,29].

Наразі площа посівів гороху на території України становить до 238,16 тис. га, (2021 р.). Вирощують його в усіх зонах, найбільше – в Лісостепу (55 % від загальної площі), Степу (25 %), решту – на Поліссі [30].

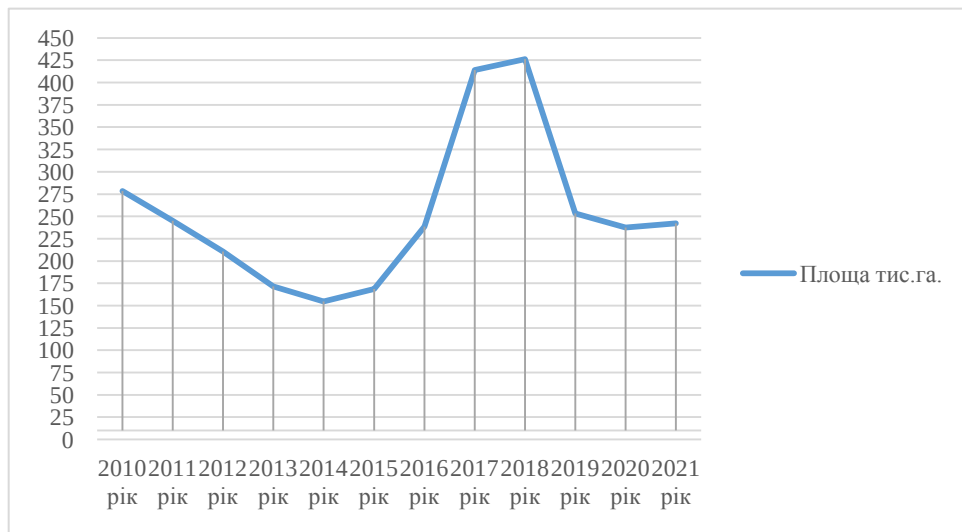
Тривалий час ринок гороху в Україні лобіювався і стрімко набирив обертів, спонукаючи аграріїв робити ставки на нього, тим більше що культура є досить рентабельною і добре себе зарекомендувала в сівозміні. Однак в останні роки відмічається порівняно невисокі темпи росту урожайності і низький рівень стабільності продуктивності ценозів зернобобових культур [31].

Згідно даних державної служби статистики України площі вирощування за останні одинадцять років мали сильне варіювання, збільшення чи зменшення посівних площ залежало від рівня врожайності попереднього року (Рис. 1). Спостерігається тенденція до зменшення починаючи з 2010 р. до 2014р. в який також спостерігався найменший показник за досліджуваний період (153,5 тис.га), надалі починаючи з 2015р. і до 2018 р. площі почали стрімко зростати і досягли максимального значення яке становило 426,1 тис.га обумовлено це насамперед активним попитом на зерно зазначеної бобової культури, збільшенням обсягів експортних поставок і досить високими закупівельними цінами, але ж у наступний 2019р. скоротились майже у 1,7 разів і становили 253,4 тис.га. Причини скорочення посівних площ у 2019 році значною мірою були зумовлені обмеження імпорту гороху Індією, яка являлась головним імпортером [32].

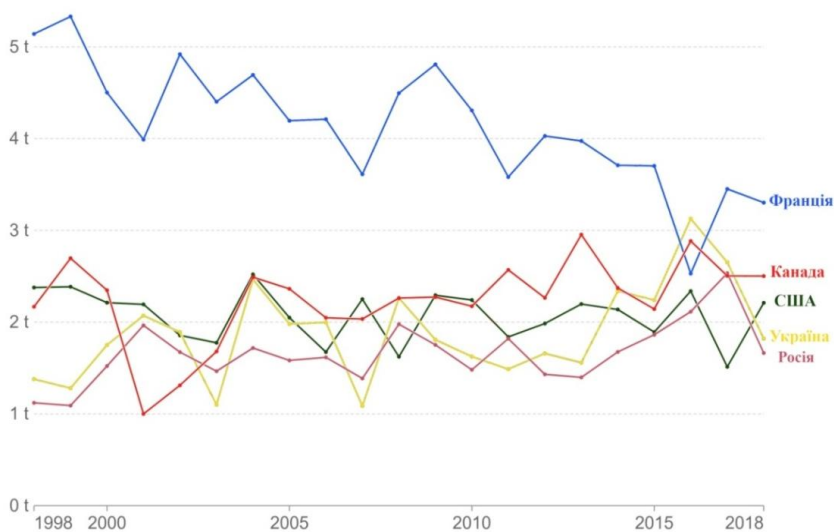
За подальших три роки площі незначно змінювались, варіювання між 2021р. і 2019р. становило 11,3 тис. га, в загальному можна спостерігати, що в порівнянні з 2010 роком у 2021р. змінилися незначно, а саме зменшились на 36.4 тис.га.

Що стосується врожайності гороху, то його потенціал ще не розкритий повною мірою. Найкращі показники врожайності гороху у світі спостерігаються у Франції, де в окремі роки вона сягала понад 5т/га. Для більшості країн світу, де розвинене землеробство, середня врожайність гороху (за останні 20 років) становить близько 2т/га (рис. 2).

Посівні площі гороху в Україні за 2010-2021 рік.

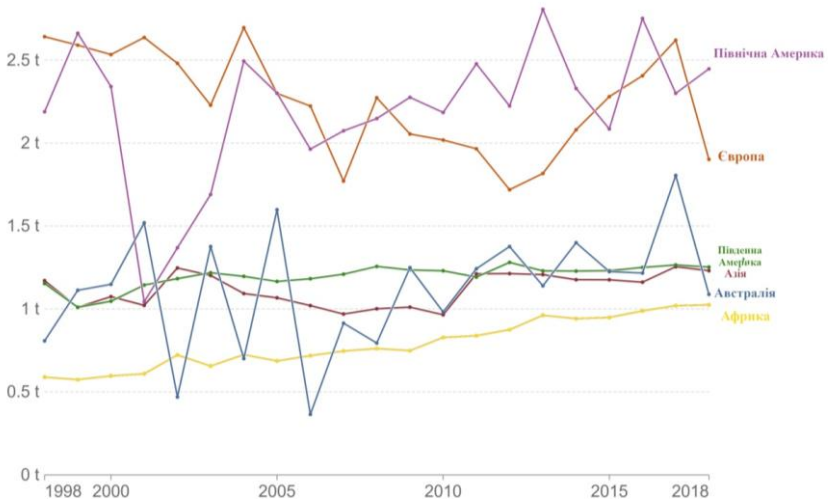
Урожайність гороху основних країн експортерів за 1998-2018р. (т/га)

Розглядаючи показники врожайності гороху в світі (рис.3) можна відмітити, те що за 20 річний період її суттєвого підвищення не спостерігається, що свідчить про недостатній інтерес до вирощування даної культури.

Рис. 3

Врожайність гороху по континентах за 1998-2018р. (т/га)

Відносно України дані врожайності гороху посівного за 2010-2021 рік (табл. 1), свідчать про те, що: період з 2010р. по 2013р. був маловрожайним, це призвело до поступового скорочення посівних площ; найбільш урожайним виявився 2016 рік у який середнє значення врожаю по Україні становило 3,13 т./га, а у окремих господарствах досягала рівня 4,5 т./га; загалом середньорічний показник врожайності за останні десять років становить 2,13 т./га, що говорить про низький рівень використання потенціалу врожайності гороху посівного на території України.

Урожайність і якість гороху найбільше залежать від факторів навколишнього середовища та технології вирощування, однак навколишнє середовище не підвладне контролю, тож вплинути на показники рослин ми можемо лише оптимізувавши технологію вирощування.

В процесі оптимізації технології вирощування виділяють такі заходи впливу на рівень кількості та якості гороху як зрошення, сорт, норма висіву, добрива, захист рослин тощо.

Врожайність і гороху посівного за 2010-2021 рік

Рік	Площа тис.га	Урожайність т.	Валовий збір тис.т.
2010	278,5	1,62	451,2
2011	244,9	1,49	364,9
2012	210,7	1,66	349,8
2013	171,5	1,56	267,5
2014	153,5	2,34	359,2
2015	168,7	2,24	377,9
2016	238,7	3,13	747,1
2017	414,0	2,65	1097,1
2018	426,1	1,82	775,5
2019	253,4	2,26	572,7
2020	237,7	2,17	516,2
2021	242,1	2,33	564,1

Оформлено згідно джерел [33,34,35]

За даними Г. М. Заболотного на формування врожаю зернових бобових культур найбільший вплив серед регульованих факторів має норма висіву (18,8%), потім удобрення (15,8%), спосіб сівби (4,6%) і сорт (3,4%) [36].

Висновок. Україна має великий потенціал вирощування гороху. Для цього є всі необхідні умови, тож потрібно поставити завдання, щоб у найближчі роки навчитися повною мірою реалізовувати можливості цієї культури.

Список літературних джерел

1. Шабышев, Н. В., Кошеляев В. В. Современное состояние производства гороха в сельском хозяйстве. *Сурский вестник*. 2021. №2 с.53-61.
2. Зотиков, В. И. Роль зернобобовых и крупяных культур в адаптивности и диверсификации растениеводства. *Зернобобовые и крупяные культуры*. 2014. №3(11)
3. Телекало, Н. В. Сучасні тенденції розвитку агропромислового сектора економіки в умовах конвергенції. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. молодих вчених та студ. «Сучасні тенденції розвитку агропромислового сектора економіки в умовах конвергенції». Вінниця. 2020. с.4
4. Лавриненко, Ю. О.. Стан і динаміка виробництва зернових бобових культур у світі та Україні. *Зрошуване землеробство*. 2016. №65 с.143-148.

5. Вавиловские принципы в селекции гороха XXI века URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vavilovskieprintsipy-v-selektzii-goroha-xxi-veka>.
6. Сезон парадоксів для українського гороху: рік без Індії, а ціни все вищі. URL: <https://www.apkinform.com/uk/exclusive/topic/1517627>
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Удова, Л. О., К. О. Прокопенко. Нішеві культури – нові перспективи для малих суб'єктів господарювання в аграрному секторі. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 3 с.102-117.
9. Щербич В. Український горох: Вітчизняний потенціал та світовий ринок. 2021)
10. Державна служба статистики України «СТАТИСТИЧНИЙ ЗБІРНИК». За редакцією Н.С. Власенко. 2013. с.90-91.
11. Державна служба статистики України «СТАТИСТИЧНИЙ ЗБІРНИК». 2018. с.94-96.
12. Державна служба статистики України «СТАТИСТИЧНИЙ ЗБІРНИК». 2019. с.90-92.
13. Заболотний Г. М. Вдосконалення елементів технології вирощування сої в південному Лісостепу України та ефективності використання продуктів переробки. Київ. 1998. с.20

Лисенко О.С.,

студент

Осипова Л.С.,

*к. с.-г. н., доцент кафедри агрономії та лісівництва
Луганського національного аграрного університету*

ВПЛИВ ПОЛЬОВОЇ СХОЖОСТІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ НА УРОЖАЙ

В Україні, на сучасному етапі, серед озимих зернових культур, найбільш важливе продовольче значення має саме озима пшениця, якій властива висока поживна цінність і врожайність. Безумовно, найважливішим продуктом із даного виду зернових культур, які виробляються – це хліб. Тому не можна недооцінювати економічне та господарське значення озимої пшениці.

Щороку озиму висівають на території України на площі приблизно 5-7 млн га, для чого необхідно 1,0-1,5 млн тон зерна. Зниження польової схожості на 1% призведе до перевитрат високоякісного насіння на 10-15 тис. тон, а також до зменшення урожайності на 1,0-1,5% озимих зернових. Якщо підрахувати дані втрати насіння та зменшення врожайності від даного явища, то можна отримати значний недобір зерна.

До факторів, які впливають на польову схожість насіння відносять: температуру ґрунту, вологозабезпеченість, заходи з агротехнологій, такі як обробіток ґрунту, внесення мінеральних добрив, строк сівби та інші.

В період «сівба-сходи» на польову схожість насіння значний вплив оказують метеорологічні, ґрунтово-кліматичні умови, бо висіяне насіння піддається впливу температури, вологості. Ці фактори впливають не лише на польову схожість, а і на потужність проростків і в подальшому на розвиток рослин. Рослини які сформовані в певних умовах оточуючого середовища, дають насіння яке має певні властивості: генетичні, біохімічні, фізіологічні, фізичні і мають змогу забезпечити формування врожаю.

Серед показників біологічного контролю в агротехнології вирощування озимої пшениці польова схожість є однією з найбільш важливих. Варто відзначити, що в першу чергу ріст та розвиток настає з фази проростання. Це фаза тривалості від сівби до сходів є критичною, тому що у зернівки і проростку, який з неї з'являється, відсутні органи живлення. Проростання після сівби стає невидиме для спостереження та є дуже чутливе до різноманітних стресових умов. Вдала реалізація потенціалу продуктивності в даний період здебільшого залежить від якості передпосівної підготовки ґрунту та сівби, оскільки забезпечення в елементах живлення здійснюється переважно за допомогою запасів, що знаходяться в самому насінні [1].

Процеси метаболізму забезпечуються ресурсами, котрі накопичені насінням завдяки продуктивності материнської рослини. Відомо, що через меншу польову схожість насіння, менш рівномірно будуть розташовуватись рослини на площі, через те підсилюватиметься диференціація індивідуального розвитку рослин, що в свою чергу впливатиме на всі наступні етапи росту і розвитку рослин і формування врожаю [2].

Практична частина дослідження здійснювалась протягом 2019 -2021 рр. у Лиманському районі Донецької області, який за своїм географічним розташуванням відноситься до Центрального степу. Клімат континентальний з посушливо – суховійними явищами, ґрунти – чорноземи звичайні.

Дослідження питання впливу польової схожості пшениці озимої в залежності від попередника на урожай зерна здійснювали за допомогою закладання польового досліду згідно з загальноприйнятими методиками.

Нашим дослідженням виявлено, що польова схожість насіння сорту Богдана (78,0; 73,5; 79,9% у 2019, 2020, 2021 роках) була трохи нижчою в порівнянні з сортом Подолянка (81,2; 75,7; 83,8% у 2019, 2020, 2021 роках) – в середньому на 3.1%.

Більш високою польова схожість насіння пшениці озимої була відзначена після попередника горох. У сорту Богдана на досліді за норми висіву 5,0 млн шт./га польова схожість в залежності від свого попередника становить: після цукрових буряків – 79,9%, після гороху – 79,9%, після картоплі – 78,0% та озимої пшениці – 77,3 % у сорту Подолянка – 83,0%; 83,8 %; 82,0 % та 81,1% відповідно; тобто схожість була вище на 2,6% по попереднику горох в порівнянні з гіршим попередником (озимою пшеницею) у сорту Богдана і на 2,7% вище у сорту Подолянка.

Порівнявши два досліджувані сорти стосовно урожайності, слід зауважити, що більш урожайним був сорт Подолянка. В середньому за період досліджень сорт Подолянка забезпечив урожайність зерна на рівні 2,43 т/га, тоді як сорт Богдана – на 0,6 т/га менше.

Отже, за результатами наших досліджень виявлено, що польова схожість пшениці озимої по-різному формувалась залежно від попередника. Встановлено, що найкращий відсоток польової схожості у досліджуваних сортів було отримано за попередника горох.

Література:

1. Рожков А.О., Рижик Т.В. Вплив строків сівби та норм висіву на польову схожість і виживаність пшениці озимої. Селекція і насінництво. 2018. № 113. С. 218-228.
2. Мостіпан М. І. Реакція пшениці озимої на час припинення осінньої вегетації в північному Степу України Вісник Полтавської державної аграрної академії, 2019. № 1(24). С. 116-126.

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Чалкова І. Ю.

*студентка першого року навчання магістратури
Національного університету
«Чернігівська політехніка»(м. Чернігів, Україна)*

БІДНІСТЬ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Сьогодні проблема бідності стала глобальною, та однією з ключових проблем і привілеїв багатьох міжнародних інституцій, а також головною соціальною стратегією XXI століття. Бідність є однією з найболючіших проблем сьогодення, від неї страждає значна частина населення світу: вона сильно обмежує людський розвиток, викликає масштабні соціальні та політичні конфлікти, загрожує соціальній єдності та національній безпеці.

Сучасна економічна криза вплинула на рівень життя людей, а зростання цін і невідповідність доходів унеможливили забезпечення мінімального рівня життя, тому запобігання та подолання бідності можна назвати однією з найактуальніших глобальних проблем сьогодення.

Питання подолання бідності тривалий час вивчають вітчизняні і зарубіжні науковці в галузі економіки, соціології, демографії, державного управління. Різні аспекти цієї проблеми висвітлено у працях авторитетних учених, таких як Н.Власенко, М.Волгін, В.Гошовська, С.Кадомцева, І.Курило, В.Латік, Е.Лібанова, О.Макарова, О.Палій, Н.Рингач, Л.Черенько, М.Шаповал та інших [1, с. 135].

Наприклад, В. Євдокимова зробила припущення, що “формулювання проблеми “подолання бідності” є не досить коректним, оскільки бідність у будь-якому суспільстві є доконаним фактом і закономірним явищем. Тому логічніше було б вести мову про регуляцію бідності”, що мають здійснювати “держава і суспільство”. Однак не варто нехтувати роллю особистості, яка є рушійною силою у формуванні власного добробуту та суспільного розвитку. Крім того, регуляція передбачає цілеспрямований вплив задля зниження або зростання параметрів об’єкта регулювання. Тобто за такого підходу не виключається ситуація, коли, наприклад, держава свідомо створить умови для зростання рівня бідності і лише ще більше

загострить проблему. Отже, доречніше вести мову про розв'язання проблеми бідності як “головне і першочергове завдання українського суспільства та неодмінну умову його консолідації”. При цьому вкрай важливо з'ясувати, що собою являє “розв'язання проблеми бідності” та яким чином ця проблема має бути вирішена в Україні [3, с. 126].

На думку Н. В. Коваленко, основою бідності є нерівність, яка породжена комплексом причин, серед яких: глобальні, загальноекономічні, трансформаційні та особисті [2, с. 10].

І. В. Приходько вважає, що основні причини бідності можна згрупувати так: економічні, політичні та соціальні. Також виділяє види бідності: повна, часткова, крайня, суб'єктивна, форс-мажорна та соціальна ексклюзія [2, с. 10].

До найбільш об'єктивних ознак бідності можна віднести такі: відсутність роботи як джерела існування сім'ї працівника, відсутність належних умов життя, низьку якість харчування й високий відсоток витрат доходів сімей на харчування, неможливість користування платними медичними та освітніми послугами, низька професійно-освітня підготовка та коротка тривалість життя. Окремою характеристикою бідності в сучасних дослідженнях називають вилучення з суспільного життя та соціальну ізоляцію, а також неможливість належної участі індивіда у процесах, які безпосередньо впливають на рівень життя людей та показники людського розвитку [2, с. 11].

У світовій практиці застосовуються різні концепції та підходи до дослідження бідності:

1) абсолютна концепція базується на зіставленні доходів, необхідних для задоволення деякого набору мінімальних потреб людини, з доходами, які вона отримує;

2) відносна концепція, згідно з якою людина або сім'я вважається бідною в тому разі, якщо кошти, які вони мають, не дозволяють їм вести спосіб життя, прийнятий у суспільстві, в якому вони живуть;

3) суб'єктивна концепція передбачає виокремлення бідних на основі само оцінювання [2, с. 11].

У дослідженні бідності також важливу роль відіграє методика її кількісного оцінювання. Для комплексної оцінки бідності в соціальній статистиці використовують такі показники, як межа крайньої форми бідності, рівень бідності, глибина бідності, середній і сукупний дефіцит доходу бідного населення [2, с. 11].

Головними показниками зменшення бідності, які повинна досягти Україна, є економічне зростання; призведення мінімального прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати, пенсії до реальних значень; ріст ВВП та індексу людського розвитку; зменшення інфляції, податків, безробіття. Із прийняттям безвізового режиму громадянам України пропонують зайнятість у європейських країнах, що дає змогу підвищити дохідність сімей українців та зменшити рівень бідності. Також, шлях подолання бідності є заробіток в інтернеті, де зазвичай люди витрачають менше часу на виконання поставлених завдань, а отримують дохід більший за мінімальний [2, с.12].

Однак запровадження нової якості життя, соціальних, економічних та демократичних європейських стандартів не можливе без розв'язання проблем, пов'язаних із макроекономічною стабілізацією в країні, здійсненням ефективної інноваційної та науково-технічної політики [2, с. 12].

Бідність – це багатогранне соціально-економічне явище, притаманне будь-якій країні світу незалежно від рівня її економічного добробуту. Політики, економісти, соціологи повинні згуртовано працювати, аналізуючи поточний стан і динаміку суспільного розвитку, на основі чого розробляти саме такі шляхи, які будуть ефективні в реаліях функціонування держави.

Шлях позбутися бідності невіддільний від державного контролю, бідність потребує більшої уваги з боку влади, бо вона може стати найбільшою соціальною проблемою країни, розділяючи населення на важкодоступні класи. Бідність неминуча і її неможливо подолати, але це явище потрібно контролювати та скорегувати, оскільки, як тільки бідність виходить з-під контролю держави, вона стане соціальною проблемою, проявиться в застійній і довгостроковій формі. Подолання бідності в усіх її формах залишається однією з найбільших проблем, що стоять перед людством.

Література

1.Кравченко М.В. Особливості державної політики щодо подолання бідності в Україні / М.В. Кравченко // Вісник, К. – 2010. – 141 с.

2.Клевчик Л. Л. Шляхи подолання проблеми бідності в сучасних глобалізаційних умовах / Л.Л. Клевчик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, грудень 2018. № 11(39). – 13 с.

3.Мельниченко О.А. Бідність в Україні: сутність проблеми / А.О. Мельниченко // Науковий вісник, Х. – 2018. – 131 с.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

*Бондаренко М.С., канд. геол. наук, зав. відділу,
Кулик В.В., канд. фіз.-мат. наук, пров. наук. співроб.,
Дяченко С.І., інж. І кат.
Інститут геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України*

НОВА КАРОТАЖНА АПАРАТУРА ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ІНЖЕНЕРНО-ГЕОФІЗИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ҐРУНТІВ

Вступ. В Інституті геофізики НАН України (ІГФ) створено нову геофізичну технологію дослідження ґрунтів (приповерхневих гірських порід, які є об'єктом інженерно-будівельної діяльності людини) на базі комплексу радіоактивного каротажу (РК) для розв'язання інженерно-геофізичних задач, в т.ч. сейсмічного мікрорайонування. Технологія включає наступні складові:

- комплекс РК у складі гамма-каротажу (ГК), гамма-гамма каротажу (ГГК) і нейтрон-нейтронного каротажу (ННК), ефективність якого підтверджена багаторічною практикою [1–3];
- нові методичні підходи і способи визначення узгодженого набору інженерно-геофізичних параметрів [4];
- сучасна апаратура для проведення свердловинних вимірювань [5–7];
- засоби і способи метрологічного забезпечення для градуювання каротажної апаратури [8];
- алгоритмічно-програмне забезпечення для обробки та інтерпретації каротажних даних [9];
- технічні засоби створення сухої обсадженої свердловини [3].

Дана публікація присвячена новій апаратурі радіоактивного каротажу, яка є невід'ємною складовою створеної технології дослідження ґрунтів комплексом РК.

1. Постановка задачі. Експериментальні роботи та безпосередній досвід практичного використання показують, що серійна апаратура радіоактивного каротажу [10–12], яка розроблена ще в радянські часи, нагально потребує принаймні модернізації і технічного вдосконалення.

Більше того, фактично стоїть задача створення нової апаратури РК для

приповерхневих досліджень природних і техногенних гірських порід, яка базується на сучасному рівні наукових розробок, сучасній елементній базі і відповідному рівні запису, збереження і передачі інформації. Така апаратура повинна забезпечити підвищення точності і оперативності вимірювань, розширити круг досліджуваних геологічних об'єктів, збільшити продуктивність праці.

Для реалізації створеної технології нами розроблено, виготовлено і випробувано експериментальні зразки нової апаратури РК (свердловинні прилади і наземна складова): комплект двоканалних приладів 2ННК і ГГК+ГК, трикомпонентний прилад 2ННК+ГГК+ГК, універсальний пульт керування і реєстрації та блок живлення.

2. Комплект двоканалних приладів РК. Двоканалні прилади 2ННК і ГГК+ГК [7] розроблені на базі серійних приладів типу ВПГР-1 [10] і ППГР-1 [11]. При цьому конструкція базових зондів останніх залишена без зміни з тим, щоб можна було, на перехідному етапі, користуватись як традиційним підходом, так і новою технологією.

2.1. Двоканалний (двозондовий) прилад 2ННК. Прилад ННК типу ВПГР-1 доповнено другим зондом, оснащеним таким же лічильником нейтронів, що і перший зонд. Лічильники розташовані практично впритул один за одним.

Доповнення приладу нейтронного каротажу другим зондом дозволяє визначати нейтронну пористість двома способами: однозондовим і компенсаційним (за відношенням показань двох зондів). Компенсаційний нейтронний каротаж (КНК) [2], зокрема, має на меті визначення пористості за наявності в породі аномальних поглиначів нейтронів, а також, в комплексі з однозондовим способом, оцінювання вмісту аномальних поглиначів (при умові, що апріорі відомо, про який поглинач йде мова).

2.2. Двоканалний прилад ГГК+ГК. Прилад ГГК типу ППГР-1 доповнено каналом ГК, який оснащений таким же детектором гамма-квантів (кристал NaI(Tl) + ФЕП), що і канал ГГК. Відстань між джерелом гамма-квантів і кристалом детектора ГК вибрана на основі виконаних нами досліджень [7] і складає 80 см.

Доповнення приладу ГГК каналом ГК дозволяє підвищити продуктивність праці: зменшити кількість спуско-підймальних операцій при виконанні комплексу РК (з трьох до двох). При цьому детектор ГК виконує подвійну функцію: 1) інтегральна реєстрація природного гамма-випромінювання і 2) врахування природного фону в сумарних показаннях детектора ГГК.

3. Трикомпонентний прилад 2ННК+ГГК+ГК. Трикомпонентний прилад радіоактивного каротажу (ТРК) поєднує три методи РК: нейтрон-нейтронний (у

двозондовому варіанті), гамма-гамма і гамма- каротаж [5, 6], та заключає всі переваги двоканальних приладів.

Здійснення такого багатозондового приладу РК може бути виконано у кількох варіантах, які задовольняють вимогам до взаємного розташування джерел і детекторів випромінювання [5]. У конкретному втіленні взаємне розташування компонентів наступне (знизу вгору при розміщенні приладу в свердловині): джерело гамма-квантів, детектор ГГК, детектор ГК, дальній детектор ННК, ближній детектор ННК, джерело нейтронів. При цьому ближній детектор ННК розміщений на мінімальній відстані від джерела нейтронів.

Основною перевагою приладу ТРК є отримання результатів вказаних методів за одну спуско-підймальну операцію, що важливо зі збільшенням глибини свердловин. Прилад збільшує інформативність і точність досліджень, продуктивність праці та оперативність каротажу.

4. Приклад використання нової апаратури. На рисунку представлено приклад використання апаратури ТРК при дослідженні дамби Каховського водосховища. Глибина досліджуваних свердловин на цьому об'єкті сягає понад 20 м. Для свердловин такої глибини особливо важливим є підвищення продуктивності праці – проведення комплексу РК за одну спуско-підймальну операцію (замість трьох для комплексу апаратури ВПГР+ППГР). Для визначення інженерно-геофізичних параметрів використано розроблені в ІГФ методичні підходи і метрологічне забезпечення [4].

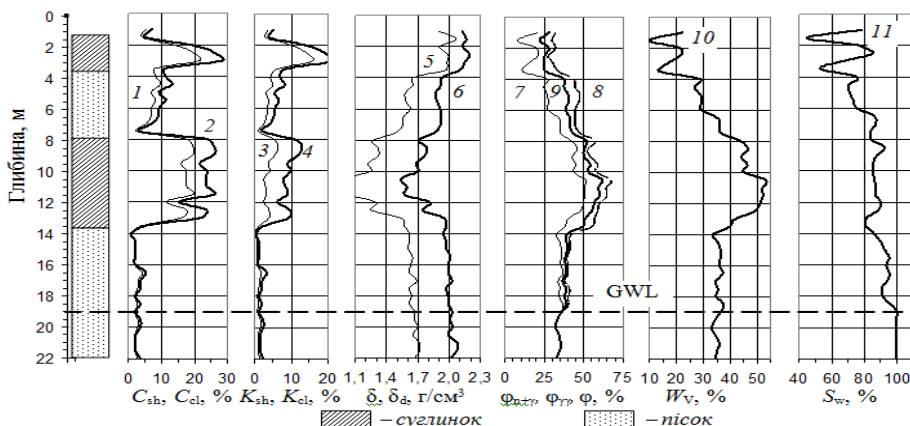

Рисунок. Інженерно-геофізичні параметри в розрізі свердловини на дамбі Каховського водосховища за результатами каротажу приладом ТРК. Шифр кривих – див. текст, GWL – рівень ґрунтових вод

Досліджуваний приповерхневий розріз представлений піщано-глинистими ґрунтами, включає зону аерації і зону повного водонасичення. За результатами каротажу в свердловині визначено: масовий вміст глинистих мінералів (крива 1); масовий вміст глини (2); об'ємний вміст глинистих мінералів (3); об'ємний вміст глини (4); густина сухого ґрунту (5); загальна густина (6); пористість за ННК+ГК (7) і пористість за ГГК (8), які в зоні аерації є позірними; істинна пористість за РК (9); об'ємна вологість (10); коефіцієнт водонасиченості (11).

За діаграмами, що характеризують глинистість, виконано літологічне розчленування розрізу і виділено наступні шари: суглинок (в інтервалах 1,0–3,5 м, 7,5–13,5 м); пісок (3,5–7,5 м глибше 13,5 м).

Рівень ґрунтових вод встановлено на глибині 19 м. Густина ґрунтів в розрізі змінюється від 1,6 г/см³ до 2,2 г/см³ і корелює з пористістю та літологією.

Висновки

1. Розроблено, виготовлено і випробувано при розв'язанні практичних задач експериментальні зразки нової апаратури радіоактивного каротажу для визначення інженерно-геофізичних параметрів ґрунтів.

2. Створена апаратура характеризується підвищеними ефективністю, точністю та інформативністю і дозволяє реалізувати розроблені в Інституті геофізики методичні підходи по визначенню узгодженої сукупності інженерно-геофізичних параметрів.

3. Ефективність створеної апаратури і методичних розробок продемонстрована на конкретному прикладі і підтверджена незалежними лабораторними вимірюваннями.

Література

1. Ferronskiy V.I. (2015). Nuclear geophysics. Applications in hydrology, hydrogeology, engineering geology, agriculture and environmental science. Springer, 522 p.

2. Кузнецов О.Л., Поляченко А.Л. (1990). Скважинная ядерная геофизика. Справочник геофизика. М.: Недра, 318 с.

3. Звольський С.Т. (1980). Гамма-методы измерения объемной массы дисперсных грунтов и донных отложений. М.: Атомиздат, 112 с.

4. Bondarenko M.S., Kulyk V.V. (2022) Determination of engineering geophysical parameters of grounds on building sites and for seismic microzonation (methodical and metrological components of technology). Геофиз. журнал. Т. 44, № 1. С. 3-22.

5. Кулик В.В. та ін. (2013а). Багатозондовий прилад радіоізотопного каротажу для дослідження природних і техногенних гірських порід. Патент на винахід № 102619.

6. Кулик В.В. та ін. (2012). Трикомпонентний зонд радіоізотопного каротажу для комплексного дослідження ґрунтів. Патент на корисну модель № 68901.
7. Кулик В.В. та ін. (2017). Апаратура радіоактивного каротажу для дослідження приповерхневих гірських порід. Патент на корисну модель № 114892.
8. Бондаренко М. та ін. (2021). Фізичне моделювання для вимірювання густини приповерхневих гірських порід, при каротажі на кабелі та в процесі буріння. Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія «Геологія». № 1(92). С. 35-41.
9. Бондаренко М.С. та ін. (2013). Комплексна інтерпретація свердловинних досліджень приповерхневих гірських порід. Свідцтво про реєстрацію комп'ютерної програми № 52432.
10. Влагомер поверхностно-глубинный радиоизотопный ВПГР-1 (1982). Техническое описание и инструкция по эксплуатации. Полтава, 43 с.
11. Плотномер поверхностно-глубинный радиоизотопный ППГР-1 (1986). Техническое описание и инструкция по эксплуатации. Полтава, 60 с.
12. Ферронский В.И., Грязнов Т.А. (1979) Пенетрационный каротаж. М.: Недра, 335 с.

UDC 004.7

Krasnoshapka Dmitry Viktorovich,
senior lecturer at the Department of Computer Technology,
Oles Honchar Dnipro National University

Siryk Svitlana Fedorivna,
senior lecturer at the Department of Computer Technology,
Oles Honchar Dnipro National University

HETEROGENEOUS COMPUTER NETWORKS SIMULATION IN CISCO PACKET TRACER ENVIRONMENT

The paper discusses the modeling of a heterogeneous local area network (LAN) based on unshielded twisted pair and fiber optic cable in Cisco Packet Tracer. PC and switch models are used to simulate the local network. The single-port Cisco Gigabit Ethernet Network Module (part number PT-SWITCH-NM-1FGE) was used to support Gigabit Ethernet optical connectivity. The module is supported by the Cisco 2691, Cisco 3660, Cisco 3725, and Cisco 3745 series routers.

This network module has one gigabit interface converter (GBIC) slot to carry any standard copper or optical Cisco GBIC. Thus, this heterogeneous LAN uses the 100Base-TX standard on the twisted pair cable side and the 1000Base-LX standard on the fiber optic cable side. Network settings had static IP addressing. Dynamic IP addressing can also be used by similar heterogeneous local area networks. Such heterogeneous networks can be created using other transmission media, such as radio channels, telephone lines, coaxial and serial cables.

Key words: local area network, Cisco Packet Tracer, heterogeneous network, LAN modeling, simulation tools.

Introduction. Computer network modeling allows you to make more accurate, compared to expert estimates, the calculation of the required performance of individual components and the network, including system and application software [1]. The main advantage of modeling is the ability to conduct various experiments with the object under study, without resorting to physical implementation, which allows to predict and prevent many unexpected situations during operation that could lead to unjustified costs and possibly damage to equipment.

Analysis of recent researches and publications. Heterogeneous computer network (meaning different transmission media) is more complex than homogeneous, as it consists of several signal transmission media. Heterogeneous computer networks are also increasingly used in local computer networks. Therefore, they are often the object of research and modeling using general simulation tools such as Matlab [2] and a variety of special applications such as Cisco Packet Tracer, Opnet Modeler, GNS3 and others [3].

The OPNET family (OPNET Technologies) is a tool for designing and modeling local and wide area networks, computer systems, applications and distributed systems. Ability to import and export topology and network traffic data. Analysis of the operation of client-server applications and new technologies for network operation. Modeling of hierarchical networks, multi-protocol local and global networks; accounting for routing algorithms. Object-oriented approach. Exhaustive library of protocols and objects. Includes the following products: Netbiz (computer system design and optimization), Modeler (modeling and analyzing the performance of networks, computer systems, applications and distributed systems), ITGuru (assessing the performance of communication networks and distributed systems).

GNS3 is a graphical network simulator that allows you to create a virtual network. You don't need any equipment such as routers, switches or even endpoints (workstation computers). This open source tool can be useful for setting up a local area network in the office or other environments, as well as troubleshooting.

Cisco Packet Tracer is a fairly powerful and easy to learn network modeling system and is therefore widely used in research and study of networks. [4][5].

Aim. The main goal is to simulate of a heterogeneous local network that uses unshielded twisted pair (UTP) and optical fiber. Switch models with modules such as PT-SWITCH-NM-1FGE are used to connect different types of network segments. The single-port Cisco Gigabit Ethernet Network Module (part number PT-SWITCH-NM-1FGE) provides Gigabit Ethernet optical connectivity for access routers. The module is supported by the Cisco 2691, Cisco 3660, Cisco 3725, and Cisco 3745 series routers. This network module has one gigabit interface converter (GBIC) slot to carry any standard copper or optical Cisco GBIC.

Results. To create a computer network you need to create models of personal computer, switch and connect them unshielded twisted pair and fiber.

To create a computer model, select End Devices - PC-PT from the model area (lower left corner) and bring it to the work area. Left-click on the computer model. On the Config tab, select Fast Ethernet. In the IP Configuration menu, select Static and specify a static IP address with a subnet mask. In the Settings item in the Display Name column, specify the PC1 domain name. In the Gateway / DNS menu, select Static and specify the network configuration information.

To create a switch model from the model area, select Switches - Switch-PT-Empty and bring it to the work area. Left-click on the switch model. On the Physical tab, turn off the device using the visual switch. Select PT-SWITCH-NM-1CFE and move it to the "empty" port of the model five times (three computers, server, router), turn on the switch.

To create a computer network based on fiber optic cable, you must use a fiber cable that connects to the optical ports of the switch of the appropriate standard (bandwidth). For example, a PT-SWITCH-NM-1FFE port supports a bandwidth of 100 MB / s and a PT-SWITCH-NM-1FGE port supports 1000 MB / s.

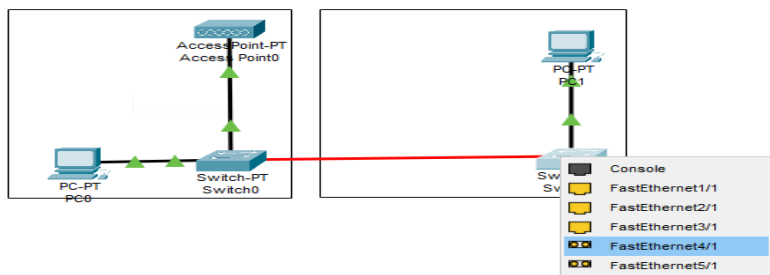

Fig. 1. Connect two Switch-PT switches with fiber optic cable.

If the switch does not have the desired port, you can install it. For example, set the port type PT-SWITCH-NM-1FGE. To do this, open the switch, turn it off, in the MODULES section, take this port and drag it to the free slot of the switch. Don't forget to turn on the switch.

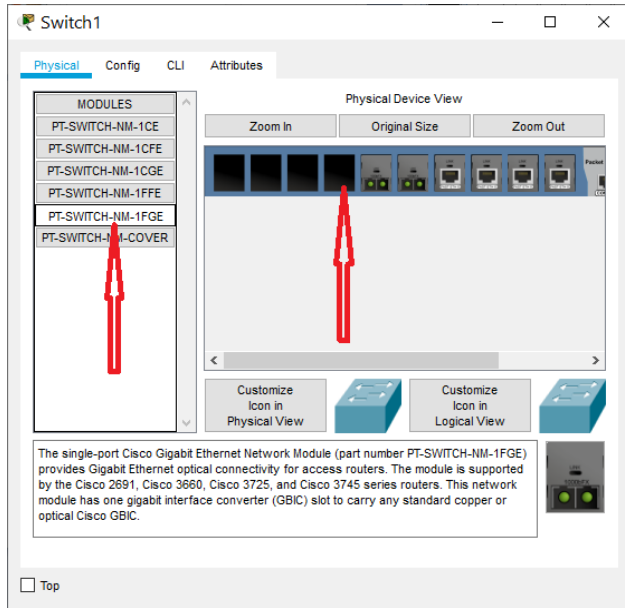

Fig. 2. Install the PT-SWITCH-NM-1FGE module in the switch

Conclusions. The modeling and testing of the heterogeneous local network was performed using Cisco Packet Tracer. Unshielded twisted pair and fiber were used in LAN modeling, and the configuration had static IP addressing.

Modeling a heterogeneous local area network allows you to investigate the interaction of subnets with different signal transmission media. Further research can be conducted to model computer internets.

References

1. Mohammad S. Obaidat, Petros Nicopolitidis, Faouzi Zarai Modeling and Simulation of Computer Networks and Systems, Methodologies and Applications, Copyright © 2015 Elsevier Inc. All rights reserved. 2015, 924 p.
2. Dac-Nhuong Le, Abhishek Kumar Pandey, Sairam Tadepalli, Pramod Singh Rathore, Jyotir Moy Chatterjee, Network Modeling, Simulation and Analysis in MATLAB: Theory and Practices, Scrivener Publishing LLC, 2019, 338 p.

3. Hussein Al-Bahadili, Simulation in Computer Network Design and Modeling: Use and Analysis, IGI Global, Pennsylvania, 2012, 581 p.
4. Jesin A , Packet Tracer Network Simulator (Professional Expertise Distilled) Kindle Edition, Amazon.com Services LLC, 134 p.
5. Nathaniel S. Tarkaa, Paul I. Iannah, Isaac T. Iber Design and Simulation of Local Area Network Using Cisco Packet Tracer [Text] / N.S. Tarkaa, P.I. Iannah, I.T. Iber // The International Journal of Engineering and Science (IJES), 2017, Vol. 6, Issue 10, pp. 63–77.

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Вахдаті-Маишадіян, Вахіде

магістр

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Моллаахмаді-Дехагі, Амірреза

к. ф. н., викладач кафедри Близького Сходу

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СПЕЦИФИКА ПЕРЕВОДА РУССКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ НА ПЕРСИДСКИЙ ЯЗЫК

Перевод фразеологизмов можно считать одной из самых больших трудностей, появляющихся перед переводчиком. Главное для переводчика – распознать фразеологизм в устном или письменном тексте. Второе важное условие – проанализировать речевые функции фразеологизмов, поскольку переводится не сама фразеологическая единица, а её функция в тексте. Есть два основных способа перевода устойчивых словосочетаний – фразеологический и нефразеологический [4, 237]. При фразеологическом переводе для исходной единицы подбирается соответствие. При нефразеологическом осуществляется перевод общего смысла фразы. Обычно фразеологизмы обладают национальным колоритом, и в таких случаях их переводят дословно. При этом необходимо, сохраняя общий смысл, компенсировать экспрессию и стилистические оттенки переводимого

фразеологизма. Нефразеологический перевод предусматривает передачу значения фразеологизма лексическими средствами. При этом возможны: 1) строго лексический перевод (когда фразеологизм одного языка передаётся словом из другого языка), 2) калькирование и 3) описательный перевод. В качестве примера строго лексического перевода можно привести следующий:

Князь мира сего (дьявол, сатана)	شیطان
----------------------------------	-------

Калькироваться могут фразеологические сочетания («мировая экономика», «мировая литература»). При помощи описательного перевода можно переводить терминологические сочетания фразеологического типа («мировой судья»).

Для лингводидактических целей в иностранной аудитории учёные выделяют 4 группы фразеологизмов: 1) фразеологические единицы, обладающие как тождественными семантическими и стилистическими характеристиками, так и тождествами образов; 2) фразеологизмы, имеющие частичное совпадение образов при наличии общности семантики и стилистической окрашенности; 3) фразеологизмы, имеющие одинаковое значение и стилистическую окрашенность, но разные образы; 4) фразеологизмы, не имеющие смыслового и фразеологического соответствия в другом языке [1]. В процессе работы мы отобрали фразеологизмы из группы с концептом *мир / мировой* с целью их перевода на персидский язык. Эти фразеологизмы представляют особую сложность и актуальность, поскольку их перевод отсутствует в современных русско-персидских словарях и пособиях по изучению русского языка в персоязычной аудитории.

Наименьшую трудность для перевода представляют слова из 1-й и 4-й групп. В первую группу обычно попадают клише, имеющие стандартную форму и часто употребляющиеся в прессе: «мировая экономика», «мировая литература», «мировой порядок», «заботиться о мире», «большой мир»). Их достаточно перевести, исходя из внутренней формы фразеологизма и значения его составляющих. Четвёртая группа часто связана с реалиями христианского мира. Поскольку ислам и христианство генетически связаны, достаточно знать, что выражение имеет библейское происхождение, и в мусульманской культуре можно будет найти параллели: «старо как мир», «всемирный потоп».

Фразеологизмы из второй и третьей групп объяснимы с позиций лингвокультуроведения и требуют глубоких знаний истории, фольклора, литературы, народных обычаев. Наименьшие проблемы здесь вызывают пословицы, поговорки, фразеологические сращения. Их достаточно просто запомнить: «С миру

по нитке – голому рубашка», «Пустить по миру с сумой». По тексту можно догадаться, что это русская поговорка. Тогда перевести их можно описательным способом. Например:

Пускать / пустить по миру с сумой	بدون پول کسی را رها کردن
-----------------------------------	--------------------------

Или можно подобрать лексические соответствия:

С миру по нитке – голому рубашка	به قدمت دنیا
----------------------------------	--------------

Сложнее перевести поговорки, понятные по своей образности, но не имеющие соответствия в персидском языке, например: «На миру и смерть красна». Понятно, что речь идёт о смерти; понятно, что среди людей. Непонятно, почему это хорошо. Такие выражения переводят описательно:

На миру и смерть красна	هر بدبختی را می توان در کنار دوستان تحمل کرد
-------------------------	--

Дж. Баба-заде указывает, что очень часто ни семантизация контекста, ни описание фразеологической единицы не дают желаемого результата, как в случае с русским фразеологизмом «ни пуха ни пера», и тогда результативной будет этимологизация фразеологизма. [2, 27]. Этот приём был использован нами при переводе фразеологически связанного сочетания «мировой судья»:

Мировой судья	با صلح و دوستی کاری را به اتمام رساندن
---------------	--

Важно, что это сочетание является юридическим термином и входит в ряд ему подобных: «мировая сделка» / «мировое соглашение», «мировой суд», а также «пойти на мировую». В XIX веке так назывался судья, который рассматривал незначительные уголовные и гражданские дела и споры. Они в основном заканчивались мировым соглашением (стороны шли на мировую сделку). Поэтому компонентом этих терминов является слово «мировой».

Общеизвестный факт, что с большим трудом поддаются переводу иронические высказывания. Например, выражение «светило мировой науки» / «мировое светило» может иметь иронический и даже саркастический подтекст. Это значение очень трудно уловить иностранцу, потому что выражение может употребляться также и в буквальном смысле и быть совершенно нейтральным. В ироническом значении мы перевели его так:

Строить из себя мировое светило	انسان بی سواد که ادعای باسوادی کند
---------------------------------	------------------------------------

Для работы переводчика интересно разное значение и употребление выражения «русский мир» в России и в Украине. Это концепт правительства Российской Федерации, разработанный для использования в качестве внешнеполитической доктрины. Для нас важно, что в России выражение употребляется стилистически

нейтрально или имеет положительную коннотацию. В Украине концепт несёт исключительно негативную коннотацию. Мы перевели его следующим образом, нейтрально:

Русский мир	بزرگ بینی داشتن
-------------	-----------------

Одно из важнейших мест в научных работах по фразеологии принадлежит коннотации. Под коннотацией в языковедении понимают: 1) добавочное значение, или дополнительное содержание слова, сопутствующие семантические или стилистические оттенки, которые накладываются на значение слова и служат для выражения экспрессивно-эмоционально-оценочных оттенков значения, придавая высказыванию торжественность, иронию, сарказм, непринуждённость и т. п.; 2) значение как инвариант (сигнификация) в противопоставление денотации [3, 116].

Фразеологизмы часто оценочны и эмоционально-экспрессивны, тогда как иностранцу это не всегда понятно. Если человек не является носителем данного языка, то, как правило, фразеологизмы он воспринимает как нейтрально окрашенные. С этим связаны трудности перевода. Не случайно человек, говоря по-русски, не употребляет нейтральное выражение «оказаться в изоляции», а выбирает фразеологизм «быть отрезанным от чего-либо». Тогда в переводе нужно передать взволнованность говорящего. Это можно сделать дополнительными средствами (интонацией, лексическими средствами).

Быть / оказаться отрезанным от мира	دست از دنیا کشیدن
-------------------------------------	-------------------

Очень трудно переводить на фарси русское выражение «уйти из мира». Во-первых, его можно случайно, ошибочно отождествить с другим фразеологизмом – «отойти в мир иной». Они очень похожи формально. Во-вторых, в мусульманской культуре трудно объяснить уход в монастырь, потому что нет вообще такого понятия. В-третьих, этот уход может осуществиться вообще не в монастырь, а просто от людской суеты, «в себя». Вот этот комплекс значений переводчик должен понять, осознать, а затем и сделать понятным другим людям:

Уйти из мира	اعتکاف کردن
--------------	-------------

Многие фразеологизмы, такие, как «старо как мир», «от сотворения мира» или «всемирный потоп» связаны с христианской Библией. Поэтому для адекватного перевода нужно изучать религиозные тексты того народа, язык которого ты изучаешь. Мусульманин должен с пониманием относиться к христианским текстам и христианским традициям, точно так же, как христианин должен изучать священный текст Корана для того, чтобы понимать культуру народов Ислама. В

итоге оказывается, что в христианской и исламской культуре можно найти много общего. Так, например, если разобраться, что же именно в русском языке означает библейское выражение «князь мира сего», ему легко найти соответствие в персидском языке, поскольку концепт «сатана» есть и в мусульманских культурах:

Князь мира сего	شیطان
-----------------	-------

Несмотря на то, что для обучения иностранцев русскому языку создано много словарей, в частности, фразеологических, необходимо создание также и новых словарей, справочников и пособий. В результате проделанной нами работы был создан небольшой (30 единиц) словарь персидских переводов русских пословиц (так называемой безэквивалентной лексики). В нём содержатся русские пословицы и поговорки со словом «мир», которые трудно понять иранцам в силу национально-культурных различий. Этот словарь в дальнейшем необходимо расширить.

Литература

1. Адонина Л. В., Лазарев С. В., Никитина В. В., Смирнова С. В., Фесенко О. С., Чернова Н. В. Методика обучения иностранцев фразеологической системе русского языка: лингвокультурогический аспект. Современная наука: актуальные проблемы теории и практики. Серия: Гуманитарные науки. 2017. № 6, июнь. С. 59-65.
2. Баба-заде Джамиля. К проблеме изучения русской фразеологии в иранской аудитории. Pazhuhesh-e Zabanha-ye Khareji. Special Issue, Russian. No 47. Winter 2009. P. 21-30.
3. Садыкова А. Г., Шангараева Л. Ф. К вопросу о культурной коннотации во фразеологии. Когнитивные факторы взаимодействия фразеологии со смежными дисциплинами: сб. науч. тр. По итогам III Междунар. науч. конф. (Белгород, 19-21 марта 2013 года), отв. ред. проф. Н. Ф. Алефиренко – Белгород: ИД «Белгород» НИУ «БелГУ». 2013. С. 116-118.
4. Wilk, Gabriela. Особенности перевода русских субстандартных фразеологизмов на польский язык (на материале произведений Александры Марининой). Przegląd rusystyczny. 2021. № 3 (175). P. 233-250.

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК - 159.9

Курбанова Аїда Набі кизи

кандидат філософських наук

доцент кафедри «соціально-гуманітарної підготовки та права »

Західнодонбаського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

М. Павлоград

ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ САМОТНОСТІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

«Якщо криза в галузі охорони здоров'я ставить під сумнів численні аспекти наших суспільств, то філософія допомагає нам просуватися вперед, стимулюючи критичне осмислення проблем, які вже існують, але які пандемія доводить до кульмінації. У той час, коли радикальність і швидкість великих потрясінь в світі можуть збити нас з пантелику, філософія дозволяє нам зробити крок назад і побачити загальну картину »

Одрі Азула -Генеральний директор ЮНЕСКО.

Світовий масштаб поширення коронавірусу і його наслідки різко розгорнули громадський інтерес і увагу в бік глобальної проблематики. На цьому тлі з'явилося безліч публікацій, де автори, незалежно від їх кваліфікації і професійної приналежності, настільки активно прагнуть висловитися з приводу суспільства і її зв'язку з коронавірусами.

Епідемії - незмінний і постійний супутник людства. Пандемія же визначається як таке захворювання, яке приймає масовий характер, вражаючи значну частину населення декількох суміжних держав, а то і багатьох країн світу. З виходом людства на регіональний, а потім і глобальний рівень епідемії отримали можливість переростати в регіональні і глобальні пандемії. У світовій історії можна нарахувати чимало такого роду випадків, і сучасний коронавірус - тільки Одіз з різновидів пандемії.

З філософської точки зору, якраз, під час кризи, поняття «самотність» не завадило б розглянути більш уважно. Через загрозу зараження коронавірусів, у багатьох країнах

людям заборонено залишати свої будинки. На тлі пандемії коронавірусу все більше країн вдаються до таких радикальних заходів, як комендантська година або заборона на вихід з дому для людей, що знаходяться в групі підвищеного ризику. Про те, як впливають карантинні заходи на психічне здоров'я людини, і чи здатні соціальні ЗМІ замінити живе спілкування в період домашньої ізоляції.

Професор Шпітцер в своїй книзі написав; «День за днем в світі посилюються карантинні заходи, покликані сповільнити поширення коронавірусу. Чи можна сказати, що ізоляція в чотирьох стінах і дотримання так званої "соціальної дистанції" на вулиці, до яких громадян закликають можуть негативно вплинути на людську психіку. [1] Він зазначав, що різні карантинні заходи слід оцінювати по-різному. Нам відомо, що карантин як крайній захід ізоляції дійсно може привести до порушень в людській психіці, в тому числі і у абсолютно нормальних людей. Довгострокові дослідження показують, що і через довгий час після зняття карантину ймовірність порушень, пов'язаних зі страхами, розладом сну або посттравматичними навантаженнями, залишається підвищеною. Причому стать і вік пацієнтів в даному випадку не мають значення. Саме тому до таких заходів слід вдаватися тільки коли вони неминучі і завжди обмежувати їх за часом.

Людина не може перебувати в соціальній ізоляції від суспільства без психічних наслідків. Це ще залежить від індивідуума і ситуації. Адже вплив вірусу на організм залежить від його "дозування". Якщо вірус виявиться на шкірі людини, нічого не станеться, однак якщо мільйони вірусів потраплять в організм через слину або слизову оболонку очей або рота, це матиме серйозні наслідки. Єдине, що є у людини для боротьби з ним, - це власна імунна система. А щоб її зміцнювати, необхідно періодично виходити на свіже повітря. Найкраще туди, де немає інших людей, наприклад, в ліс. Саме тому більшість країн навіть в умовах пандемії коронавірусу дозволяють громадянам виходити на вулицю поодиночці або в парах для Він зазначав, що різні карантинні заходи слід оцінювати по-різному. Нам відомо, що карантин як крайній захід ізоляції дійсно може привести до порушень в людській психіці, в тому числі і у абсолютно нормальних людей. Довгострокові дослідження показують, що і через довгий час після зняття карантину ймовірність порушень, пов'язаних зі страхами, розладом сну або посттравматичними навантаженнями, залишається підвищеною. Причому стать і вік пацієнтів в даному випадку не мають значення. Саме тому до таких заходів слід вдаватися тільки коли вони неминучі і завжди обмежувати їх за часом.

Тепер про те, що стосується нового феномена соціального дистанціювання. За ступенем заразності коронавірусу знаходиться десь між дуже заразною на кір і менш заразним сезонний грип. Вже було опубліковано кілька наукових досліджень у тому, як реагували на поширення коронавірусу в різних країнах світу, в першу чергу, в Китаї. І було доведено, що, наприклад, обмеження поїздок не дає відчутного ефекту. У той час як дотримання певної фізичної дистанції між людьми, дійсно, може допомогти істотно сповільнити поширення інфекції.

В умовах карантину італійці підтримують один одного, перемовляючись через балкони. Прі цьому вираз "соціальне дистанціювання" не цілком точне. Вірніше було б сказати "фізичне дистанціювання", що не одне і те ж. З одного боку, можна поступати, як італійці - перемовлятися через балкони або разом співати пісні, щоб спілкуватися один з одним, навіть перебуваючи в ізоляції. Але, живучи в столітті цифрових комунікацій, в період карантину через коронавірусу можна користуватися і сучасними технологіями, щоб подолати соціальну дистанцію, зберігши фізичну.[2]

Людина не може перебувати в соціальній ізоляції від суспільства без психічних наслідків. Це ще залежить від індивідуума і ситуації. Адже вплив вірусу на організм залежить від його "дозування". Якщо вірус виявиться на шкірі людини, нічого не станеться, однак якщо мільйони вірусів потраплять в організм через слину або слизову оболонку очей або рота, це матиме серйозні

Саме тому більшість країн навіть в умовах пандемії коронавірусу дозволяють громадянам виходити на вулицю поодинокі або в парах для руху і заняття спортом. Рекомендації в цій області однозначні: довге перебування вдома послаблює імунну систему. Це особливо важливо знати літнім людям і сім'ям з дітьми.

Вплив самотності на людину не залежить від його статі і віку. При цьому деякі вважають, що людям похилого віку легше звикнути до них, хоча б тому, що вони і без карантину часто змушені проводити довгий час без суспільства інших людей. За статистикою жінки похилого віку страждають від самотності частіше, ніж люди похилого чоловічого віку. Слід враховувати відмінності між жінками і чоловіками. В Європі жінки в середньому на два роки молодший за своїх чоловіків. При цьому їх тривалість життя на шість років більше, ніж у чоловіків. Таким чином, жінки проводять в середньому вісім років без партнера. Так що від самотності в старості страждають, в першу чергу, жінки - це факт.

Найбільш сильно страждає від самотності - це молоді жінки, тому що вони багато в чому визначають себе через приналежність до якої-небудь групи, і якщо там виникають проблеми, особливо сильно переживають це. Молодий чоловік завжди може грати роль "вовка-одинака", яка ховається від проблем у своє лігво. Дівчата ж, зіткнувшись з цькуванням в їх соціальній групі, навпаки, дуже страждають від самотності.[3]

Соціальні мережі не може повноцінно замінити людям, які опинилися в соціальній ізоляції, спілкування в реальному житті. Но в сьогоденній ситуації вони дійсно дають можливість залишатися на зв'язку. При цьому треба пам'ятати, що в соціальних мережах не варто проводити цілий день і вірити всьому, що в них поширюється. Думаю, телефон залишається найкращим каналом комунікації, хоча б тому, що ти говориш зі співрозмовником безпосередньо і не купася в нескінченному потоці фейковий новин, що переповнюють інтернет. В умовах карантину соціальні мережі можуть лише частково замінити живе спілкування.

Людині не йде на користь спілкування з великою кількістю незнайомих йому людей, яке нерідко відбувається в соціальних мережах. Зв'язок через який-небудь засіб комунікації функціонує найкраще, коли людина спілкується з кимось, кого він добре знає: батьками, бабусею і дідусем, кращим другом.

Самотність дійсно заразно, так само як і звичка до паління, і схильність до надмірної ваги. Оскільки люди - соціальні істоти, вони можуть заражати один одного своїми емоційними станами. Тому зараз слід звести до мінімуму спілкування з людьми, після якого у вас виникає почуття душевної тяжкості або смутку. Так само, як і люди з ослабленим імунітетом повинні уникати зайвих контактів, щоб не заразитися вірусом, люди, чутливо сприймають емоційні стани своїх співрозмовників, повинні скоротити подібне спілкування, щоб захистити своє душевне здоров'я.

Багато молодих людей сьогодні пропонують допомогу літнім сусідам, наприклад, ходять замість них в магазин. З іншого боку, на тлі пандемії коронавірусу в суспільстві зростає і відчуженість, при якій люди просто бояться фізично наблизитися один до одного.

Таким чином, основний урок, який впливає з сучасної ситуації, полягає в тому, що і окремим країнам, і людству в цілому потрібно з усією серйозністю і зі знанням справи сприймати сучасний глобальний світ, адекватно оцінюючи при цьому свої далеко небезмежні можливості змінювати його за своїм бажанням і розсуд. Інший

висновок полягає в тому, що великі географічні відкриття, що дали старт нової історичної епохи - епохи глобальних подій, зв'язків і відносин, як раз і поклали початок глобальних процесів в суспільстві, які тепер в такій якості завжди будуть супроводжувати людству, поки воно буде зберігати статус планетарного явища.

Коли ми говоримо про коронавірусну пандемію, важливо мати на увазі, що наша розмова стосується не будь-яких глобальних процесів взагалі, яких (з урахуванням процесів в геосфері і біосфері) багато, а тих, які протікають в суспільстві. Але, як показує сучасна глобалістика, всі глобальні процеси і пов'язані з ними проблеми тісно взаємопов'язані. Загострення однієї з таких проблем прямо чи опосередковано посилює інші. Звідси випливає, що, зіткнувшись з пандемією коронавіруса, людство повинно усвідомити не тільки колосальну небезпеку цієї хвороби, але і те, що йому загрожує ще безліч інших не менш серйозних і цілком реальних небезпек. Разом з тим, хоча світове співтовариство і ходить буквально по краю прірви, небезпечну межу воно ще не переступило. Але тоді краще, що можна зробити в такій ситуації, - не втрачати оптимізму і шукати прийнятні рішення. А коронавірус якраз і змушує по-новому подивитися і на нас самих, і на глобальний світ, в якому ми живемо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бердяєв Н. А., Філософія вільного духу, М.: Республіка, 1994.
2. Гагарін А.С. Екзистенціали людського буття: самотність, смерть, страх. Від античності до Нового часу. Єкатеринбург. 2001
3. Гринин Л. Є. Погляд в майбутнє: прогнози на XXI століття // Век глобалізації. № 3 (31), 2019. С. 3-24
4. Печчеї А. Людські якості. М., Прогрес, 1980.
5. Пряхін В. Ф. Про вплив пандемії COVID-19 на процеси глобалізації // Питання політології. Т. 10. № 5 (57), 2020. С. 1473-1480

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Онишкевич І. А.,

*аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права
Львівського державного університету внутрішніх справ*

ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКОМУ ЗНИКНЕННЮ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД

Процес регулювання насильницьких зникнень як конкретного порушення прав людини розпочався з роботи Комісії ООН з прав людини та Генеральної Асамблеї. У своїй Резолюції 33/173 Асамблея висловила стурбованість практикою насильницьких і недобровільних зникнень у різних частинах світу і закликала уряди розслідувати такі випадки, забезпечити захист прав людини затриманих осіб і повну відповідальність правоохоронних органів та органів безпеки при виконанні своїх обов'язків [3].

У 1992 році Генеральна Асамблея ООН прийняла Декларацію про захист усіх осіб від насильницьких зникнень, яка кваліфікувала акт насильницького зникнення як «порушення людської гідності» і засудила його як «серйозне та кричуще порушення прав людини та основоположних свобод». Декларація проголошувала, що «жодна держава не може практикувати, дозволяти або терпіти насильницькі зникнення» [1].

Врегулювання проблеми насильницьких зникнень у формі конвенції було здійснено Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй шляхом прийняття після тривалого процесу розробки Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень у 61-му засіданні 20 грудня 2006 р. [2]

Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень є першим універсальним договором, який закріплює право будь-якої особи не бути підданим насильницькому зникненню. Система захисту базується на чотирьох ключових елементах: заборона, запобігання, моніторинг та покарання. Визначення насильницького зникнення Конвенція викладає як «арешт, затримання, викрадення чи позбавлення волі в будь-якій іншій формі представниками держави чи особами або групами осіб, які діють з дозволу, за підтримки чи за згодою держави, при подальшій відмові визнати факт позбавлення волі або приховування даних про долю чи місцезнаходження зниклої особи, унаслідок чого цю особу залишено без захисту закону».

Приєднання України до Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень безумовно засвідчує прагнення протидіяти цьому особливо тяжкому прояву порушення прав людини. Право на свободу та особисту недоторканність людини підлягає захисту як на міжнародному, так і на національному рівнях. Зазначена Конвенція окрім питань міжнародної співпраці держав у сфері захисту прав людини від насильницького зникнення та процесуальних механізмів взаємодії на міжнародному рівні задля протидії таким випадкам встановлює певні вимоги до кримінального законодавства держав-учасниць у частині визначення відповідальності за насильницьке зникнення людини [4].

Слід також ще згадати, що насильницьке зникнення також знайшло своє закріплення у Римському Статуті Міжнародного кримінального суду. Згідно зі статтею 7.1.і Римського статуту Міжнародного кримінального суду, насильницьке зникнення входить до списку злочинів проти людства, «коли вони вчинені як частина широкого чи систематичного нападу, спрямованого проти будь-якого цивільного населення, якщо такий напад відбувається усвідомлено». Визначення насильницького зникнення міститься у статті 7.2.і: «арешт, затримання чи викрадення людей державою чи політичною організацією або за їх дозволами, за їх підтримкою або за їх згоди, при наступній відмові визнати таке позбавлення волі або повідомити про долю чи місцезнаходження цих людей з метою позбавлення їх захисту з боку закону протягом тривалого періоду часу» [5].

Відтак, у міжнародному праві є загальновизнаними два визначення злочину «насильницького зникнення», які розкривають основні ознаки цього діяння. Перше з них закріплено у статті 2 Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень, друге визначення знайшло своє закріплення у статті 7.2.і Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Визначення дане у Римському статуті Міжнародного кримінального суду є дещо ширшим порівняно з Конвенцією, оскільки воно включає політичні організації або осіб або групи осіб, які діють з дозволом, погодженням і підтримкою таких організацій, серед потенційних виконавців злочину та спеціальну мету - позбавити потерпілого захисту закону на тривалий період часу.

У цьому контексті слід також звернути увагу на національне законодавство, оскільки насильницьке зникнення як воно викладене у ст. 146-1 КК України є лише механічним перенесенням положень Конвенції у законодавство України без розмежування відповідальності за таке суспільно небезпечне діяння з існуючими

статтями Особливої частини Кримінального кодексу України, що передбачають відповідальність за окремі посягання, які полягають у незаконному позбавленні свободи особи, що зумовлює необхідність подальшого наукового осмислення проблем насильницького зникнення та пропонування шляхів їх вирішення, в тому числі шляхом внесення змін до чинного законодавства.

Література

1. Declaration on the Protection of all Persons from Enforced Disappearance // General Assembly of the United Nations: [Веб-сайт]. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/158456> (дата звернення: 25.01.2022).
2. International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance // General Assembly of United Nations: [Веб-сайт]. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_47_133.pdf (дата звернення: 25.01.2022).
3. Resolution “Disappeared persons” of 20 December 1978, A/33/173 // General Assembly of the United Nations: [Веб-сайт]. URL: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/33/173 (дата звернення: 25.01.2022).
4. Зауваження Головного юридичного управління до проекту Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» // Офіційний веб-портал Верховної Ради України : [Веб-сайт]. 2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60560 (дата звернення: 25.01.2022).
5. Римський статут міжнародного кримінального суду: [Веб-сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 25.01.2022).

Попова Т.В.

курсанта 2-го курсу

факультет підготовки фахівців для

органів досудового розслідування

Корогод С.В.

старший викладач кафедри

кримінального права та кримінології

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ РОЗБЮЮ

Одним зі складних питань науки кримінального права визнається характеристика внутрішніх психічних процесів, які, або передують вчиненню кримінальних правопорушень, або відбуваються в процесі його вчинення.

Загальновідомо, що невід'ємним елементом будь-якої психічної діяльності людини є емоції. Емоції виступають необхідним елементом, який разом з іншими елементами психічного стану (потяги, почуття тощо) впливає на формування поведінкового акту. Тому з'ясування місця емоцій при формуванні кримінально протиправного поведінкового акту є дійсно актуальним[1].

Важливе значення для кваліфікації кримінальних правопорушень, а також призначення справедливого покарання за вчинене діяння має встановлення форми вини. Виділення у формах вини загальних ознак психічного ставлення особи, що властиве різним кримінальним правопорушенням, дозволяє наблизитися до розуміння сутності вини, абстрагуватися від незначних для цієї сутності особливостей.

Але не вся психічна діяльність, пов'язана з вчиненням кримінального правопорушення, є суб'єктивною стороною. Наприклад, відчуття страху, яке переживає винний під час вчинення кримінального правопорушення, законодавець не відносить до змісту суб'єктивної сторони, вважаючи цю обставину не суттєвою та юридично не значимою.

Фактично вина базується на психічних процесах, які проходять у свідомості особи і стосуються ставлення до діяння та його наслідків. Це дає можливість диференціювати вину на форми (умисну та необережну), виділити види умислу та необережності та т. ін. Нормативно вина визначається як «психічне ставлення особи до вчинюваної дії та бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності» (ст. 23 КК)[2].

Розвиток норм про кримінальну відповідальність за розбій відбувався на різних етапах становлення держави і права в Україні. Визначальною тенденцією історичної деформації розбою є те, що в нормативно-правових актах відповідальність за розбій закріплювалась спочатку у нормах серед кримінальних правопорушень проти особи, а згодом даний склад кримінального правопорушення правники стали відносити до правопорушень проти власності, що ми спостерігаємо й до нині. Розвиток норм про кримінальну відповідальність за розбій відбувався під впливом національних культур, політичний подій у державі, зростання правової культури громадян та інших чинників соціального та культурного життя населення.

При розбії суб'єктивна сторона кримінального правопорушення характеризується прямим умислом та корисливим мотивом. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони розбою є мета, з якою здійснюється напад, – заволодіння чужим майном[3].

Для характеристики розбою важливе значення має суб'єктивна сторона вчинення кримінального правопорушення. У всіх випадках вчинення розбійних дій особа усвідомлює, що вона здійснює свої дії поза волею або проти волі власника, потерпілої особи або особи, яка виявилася на місці вчинення кримінального правопорушення. При цьому особа усвідомлює також єдність основної та допоміжної дії, тобто усвідомлює, що відкрите або таємне вилучення предметів посягання вона здійснює або прагне здійснити за допомогою фізичного насильства, що є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або погрози негайного застосування такого насильства[4].

Недостатня увага до аналізу суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення автоматично призводить до помилкового визначення виду та форми вини, що становить від 20 до 50% всіх суддівських помилок. Варто акцентувати увагу на тому, що згідно зі статистикою розгляду судових справ, пов'язаних із вчиненням розбою, не всі обвинувачені у скоєнні зазначеного кримінального правопорушення визнають ступінь власної вини. Навпаки, більшість з них винними себе не вважають або вчиняють аналогічне кримінальне

правопорушення не вперше, не зробивши для себе жодних належних висновків. Зважаючи на тенденцію зі сторони осіб, які на тлі абсолютної очевидності скоїли кримінальне правопорушення категорії, яка підпадає під кваліфікацію розбій, та з урахуванням заподіяної шкоди, можна зробити висновок про високий рівень асоціальності та криміногенності в сучасному українському суспільстві.

Пануюча в сучасній психологічній науці концепція мотивування визначає мотив як опредмечену потребу або ще більш категорично – як предмет потреби. Законодавець надає корисливому мотиву якогось особливого значення (водночас у всіх, крім вищезазначених випадків, мотив визначається як факультативна, а не обов'язкова складова суб'єктивної сторони кримінального правопорушення).

Похідним від поняття «мотив» є «мотивація», що вживається в юридичній психології, не зробить інший мотив домінуючим. Мотив є елементом мотивації, що знаходиться в сфері свідомості і стає основою для прийняття рішення про кримінально протиправну поведінку і, відповідно, здійснення певного поведінкового акту[5].

Корисливий мотив при цьому має вирішальний вплив у кваліфікації діяння, оскільки складно уявити, що особа, здійснюючи розбійний напад, керується будь-якою іншою метою, ніж корисливою, адже очевидно, що всі її дії спрямовані на неправомірне заволодіння чужим майном.

На практиці кваліфікація розбою викликає багато питань і сумнівів. Для правильної кваліфікації дій особи необхідно встановити і спрямованість умислу, факт проникнення, вагомість погрози життю і здоров'ю потерпілого тощо. Про неоднозначність їх визначення свідчить спірна судова практика[6].

У вітчизняній науковій юридичній літературі відсутні комплексні дослідження кримінально-правових аспектів розбою як виду кримінально протиправного посягання проти власності, в яких враховувалися б соціально-економічні реалії сучасної України, які, як відомо, зазнали кардинальних змін, а також наукові роботи з узагальненням відповідної слідчої та судової практики останніх років, де є багато протиріч, які знижують ефективність вжитих заходів боротьби з розбійними нападами[6].

Загалом розвиток суспільних відносин і зміцнення ролі держави потребує нового доктринального підходу до забезпечення безпеки людини, а це зумовлює необхідність перегляду чинних законодавчих положень щодо складів кримінальних правопорушень грабежу та розбою, форм, методів і засобів запобігання цим кримінальним правопорушенням.

Список літератури:

1. Козлюк Л. В. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності за вчинення грабежів та розбійних нападів у вітчизняному та зарубіжному законодавстві. Наука і правоохорона. 189 2010. № 1 (7). С. 57-63
2. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року №2341-III. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. . Глібко В.М. Особливості розслідування грабежів і розбійних нападів // Проблеми законності: – Вип. 132. – Харків, 2016. – С. 156- 165.
4. Казміренко В.О. Психолого-юридична характеристика суб'єктивної сторони розбою. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2015. Вип. 14(2). С. 79–81.
5. . Баулін Ю.В., Борисов В.І. Кримінальне право України: загальна частина : підручник / за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-е вид., переробл. і допов. Харків, 2010. 456 с.
6. Грабежі та розбійні напади: кримінологічна характеристика і заходи запобігання : за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Кулика, д-ра юрид. наук, проф. Г. В. Федотової. - Київ : ДНДІ МВС України; Харків : Мачулін, 2021. 244 с., іл.